

TARTU ÜLIKOOLI PÄRNU KOLLEDŽ

Ettevõtlus ja projektijuhtimine

Priit Pärtel

**ETTEVÕTLUSE EDENDAMISE
VÕIMALUSED JA VÄLJAKUTSED PÕHJA-
PÄRNUMAA VALLAS**

Lõputöö

Juhendaja: Taavi Tamberg

Pärnu 2026

Soovitan suunata kaitsmisele

(allkirjastatud digitaalselt)

vastutava juhendaja nimi

(allkirjastatud digitaalselt)

juhendaja nimi

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht

(allkirjastatud digitaalselt)

programmijuhi nimi

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

autori nimi

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline tagapõhi	6
1.1. Ettevõtluse roll regionaalses majandusarengus	6
1.2. Maapiirkondade ettevõtluse eripärad, väljakutsed ja arenguvõimalused	8
2. Uuring põhja-Pärnumaa vallas	13
2.1. Uuritava piirkonna ja ettevõtluskeskkonna kirjeldus	13
2.2. Uurimismetoodika	16
2.3. Uuringu tulemused ja analüüs	21
2.4. Järeldused ja ettepanekud	28
Kokkuvõte	34
Viidatud allikad	36
Lisa 1. LimeSurvey küsitlusankeet	39
Lisa 2. Intervjuu kava	42
Summary	44

SISSEJUHATUS

Ettevõtlust peetakse üheks olulisemaks majandusarengut mõjutavaks valdkonnaks nii arenenud tööstusriikides kui ka arengumaades. Ettevõtlusprojektid aitavad aktiivselt kaasa majanduse arengule kõikjal maailmas. (Chahine, 2020, lk 308) Euroopa Liidu tasandil peetakse ettevõtluse arendamist ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete toetamist oluliseks majanduspoliitiliseks prioriteediks. (Leyen, 2024, lk 8) Samal ajal näitavad uuringud, et kuigi ettevõtlusega alustamine on muutunud lihtsamaks, mõjutab potentsiaalsete ettevõtjate valmisolekut jätkuvalt hirm ettevõtte ebaõnnestumise ees. (GEM, 2025, lk 12)

Eestis on ettevõtluse regionaalne areng ebaühtlane. Maapiirkondades väheneb elanikkond, tööjõud vananeb ning piiratud taristu mõjutab ettevõtlusaktiivsust ja piirkondade arenguvõimalusi. (Statistikaamet, piirkonnad, 2024) Linnalistes piirkondades asuvatel valdadel on oluliselt kõrgem ettevõtlustase, sissetulek ja madalam tööpuudus kui maapiirkondade äärealade valdades. (Pöder, 2017, lk 185)

Põhja-Pärnumaa vallas on ettevõtluse arendamine seotud nii riiklike arengueesmärkidega kui ka kohaliku tasandi vajadustega. Valla arengukava (Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus, 2025) rõhutab töökohtade loomise, ettevõtluse toetamise ja investeringute kaasamise vajalikkust. Samal ajal mõjutavad piirkonna ettevõtluskeskkonda mitmed struktuursed väljakutsed, sealhulgas elanikkonna vähenemine, tööjõu vananemine ning taristu piiratud kättesaadavus, mis võivad pidurdada ettevõtluse arengut.

Kuigi Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonda on käsitletud erinevates arengudokumentides ja uuringutes, puudub terviklik ülevaade ettevõtjate hinnangutest ettevõtluskeskkonna tugevustele, kitsaskohtadele ning kohaliku omavalitsuse rollile ettevõtluskeskkonna kujundamisel. Seetõttu oli vajalik koondada erinevad teoreetilised käsitlused ning võrrelda neid piirkonna empiirilise olukorraga.

Uurimisprobleem seisneb selles, et puudub terviklik ülevaade sellest, kuidas hindavad Põhja-Pärnumaa valla ettevõtjad kohaliku ettevõtluskeskkonna peamisi tugevusi ja

kitsaskohti ning kuivõrd vastavad kohaliku omavalitsuse ettevõtlust toetavad tegevused ettevõtjate vajadustele. Piirkonna ettevõtluskeskkonda mõjutavad mitmed regionaalsed tegurid, sealhulgas tööjõu kättesaadavus, taristu ja demograafilised muutused, kuid ei ole selgelt teada, milliseid tegureid peavad ettevõtjad ise ettevõtluse arengut enim mõjutavateks. Probleemi käsitlemine on oluline kohaliku omavalitsuse ja piirkonna ettevõtjate jaoks, et kujundada teadlikumaid ja sihipärasemaid ettevõtluskeskkonda toetavaid tegevusi.

Töö peamine sihtrühm on Põhja-Pärnumaa arendustegevustega seotud otsustajad ja spetsialistid, kohalikud ettevõtjad ning ettevõtlusega alustamist kaaluvad inimesed. Lisaks võivad töö tulemused pakkuda huvi regionaalarengu ja ettevõtluspoliitika kujundajatele.

Töö eesmärk on välja selgitada Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamised tugevused, kitsaskohad ja arenguvõimalused ning koostada ettepanekud ettevõtluskeskkonna arendamiseks kohaliku omavalitsuse tasandil.

Vastavalt uurimisprobleemile ja uurimiseesmärgile on sõnastatud uurimisküsimused:

1. Millised teoreetilised käsitlused selgitavad maapiirkondade ettevõtluskeskkonna kujunemist ja arengut?
2. Millised on ettevõtjate hinnangud Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamistele tugevustele ja kitsaskohtadele?
3. Millised tegurid mõjutavad ettevõtjate hinnangul kõige enam ettevõtluse arengut Põhja-Pärnumaa vallas?
4. Kuidas hindavad ettevõtjad ja kohaliku omavalitsuse esindajad kohaliku omavalitsuse rolli ettevõtluskeskkonna kujundamisel?

Töö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis käsitletakse ettevõtluse rolli regionaalses majandusarengus ning maapiirkondade ettevõtluse eripärasid, väljakutseid ja arenguvõimalusi, tuginedes varasematele teadusuuringutele ja teoreetilistele käsitlustele. Teises peatükis keskendutakse Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna empiirilisele analüüsile. Selle raames antakse ülevaade uuritavast piirkonnast, kirjeldatakse uurimismetoodikat ning esitatakse uuringu tulemused ja nende analüüs. Peatüki lõpus esitatakse järeldused ja ettepanekud ettevõtluskeskkonna arendamiseks.

1. TEOREETILINE TAGAPÕHI

1.1. Ettevõtluse roll regionaalses majandusarengus

Ettevõtlus on üks olulisemaid regionaalset majandusarengut mõjutavaid tegureid, kuna see aitab kaasa töökohtade loomisele, innovatsiooni arengule ning piirkondade konkurentsivõime tugevdamisele. Ettevõtjad panustavad nii majandusaktiivsuse kasvu kui ka kohaliku elukeskkonna arengusse, mõjutades seeläbi piirkonna atraktiivsust elanike ja investorite jaoks. Endogeense regionaalarengu käsitlese kohaselt sõltub piirkonna areng suurel määral sisemistest teguritest, nagu ettevõtlusaktiivsus, inimkapital ja innovatsioonivõimekus, mis loovad aluse pikaajalisele arengule. (Antonescu, 2015, lk 6)

Ettevõtluse mõju regionaalsele arengule ei sõltu ainult ettevõtlusaktiivsusest, vaid ka teadmiste liikumisest ning koostöövõrgustike toimimisest. Tõhus koostöö ettevõtjate, institutsioonide ja teiste osapoolte vahel toetab teadmiste levikut, suurendab innovatsioonivõimekust ning aitab ettevõtetel paremini kohaneda muutuvate majandusoludega. (Huggins & Thompson, 2015, lk 1) Lisaks aitab ettevõtlus tugevdada piirkondlikku vastupidavust ja toetab kohanemist väliste muutustega. (Gao, 2025)

Klastriteooria kohaselt loob ettevõtete, teadusasutuste ja avaliku sektori koostöö soodsad tingimused innovatsiooni tekkeks ja levikuks. Porter (1998) rõhutab, et klastripõhine lähenemine suurendab ettevõtete konkurentsivõimet, võimaldades neil kasutada ühiseid ressursse, jagada teadmisi ning saavutada mastaabisäästu. Klastrite areng soodustab koostöövõrgustike kujunemist ning teadmiste levikut, mis toetab piirkonna innovatsioonivõimekust ja konkurentsivõimet. See on eriti oluline maapiirkondades, kus ressursid ja kapital on sageli piiratud. (Sternberg & Litzenberger, 2004, lk 769) Samas ei ole regionaalse ettevõtluse arendamisel võimalik rakendada üht universaalset mudelit, kuna piirkonnad erinevad oma majandusstruktuuri, ajaloolise arengu ja olemasolevate ressursside poolest. Seetõttu tuleb ettevõtluskeskkonna kujundamisel arvestada konkreetse piirkonna eripäradega. (Ortega-Argilés, 2022, lk 509)

Lisaks klastripõhisele käsitlesele võib regionaalset ettevõtlusarengut vaadelda ka ettevõtlusökosüsteemi lähenemise kaudu. Selle käsitlese kohaselt kujuneb ettevõtluskeskkond omavahel seotud ja vastastikku mõjuvate osapoolte süsteemina, kuhu kuuluvad ettevõtjad, institutsioonid, taristu, teadmised ja koostöövõrgustikud. Ettevõtlusökosüsteeme iseloomustavad kohanemisevõime, vastastikused mõjud ning sõltuvus piirkonna varasemast arengust. (Ceci *et al.*, 2026, lk 7-8)

Selline lähenemine võimaldab käsitleda regionaalset ettevõtluskeskkonda tervikliku süsteemina, kus ettevõtjad, institutsioonid ja taristu on omavahel seotud ning mõjutavad vastastikku üksteise arengut. Ettevõtluse areng ei sõltu seega üksikutest teguritest, vaid nende omavahelisest tasakaalust ja koostoimest.

Ettevõtlus- ja innovatsiooniökosüsteemide omavahelist seost saab käsitleda ka vastastikuse koosarengu kaudu, kus ettevõtlusökosüsteem kujuneb alt üles ettevõtjate ja kogukonna algatusel, samas kui innovatsiooniökosüsteemi mõjutavad rohkem institutsionaalsed ja poliitilised protsessid (vt joonis 1).

Joonis 1. Ettevõtlus- ja innovatsiooniökosüsteemide seos Allikas: autori koostatud (Ceci *et al.*, 2026)

Eelneva põhjal võib järeldada, et regionaalne ettevõtlusareng on kompleksne protsess, mida mõjutavad inimkapital, koostöövõrgustikud, taristu ning institutsionaalne keskkond. Endogeense regionaalarengu, klastriteooria ja ettevõtlusökosüsteemi käsitletud rõhutavad, et ettevõtluskeskkonna areng sõltub erinevate tegurite vastastikusest mõjust ning piirkonna võimest kasutada oma sisemisi ressursse ja kohaneda muutuvate majandusoludega. Seetõttu on ettevõtluskeskkonna analüüsimisel oluline lähtuda süsteemsest lähenemisest, mis arvestab majanduslike, sotsiaalsete ja institutsionaalsete tegurite omavahelisi seoseid.

1.2. Maapiirkondade ettevõtluse eripärad, väljakutsed ja arenguvõimalused

Maapiirkondade ettevõtlust iseloomustab tihe seos kohalike ressurssidega, kogukondliku koostöö ja sotsiaalse kapitaliga, mis koos kujundavad piirkonna majanduslikku ja sotsiaalset elujõulisust. Ettevõtlus ei ole maal üksnes majandustegevus, vaid ka kogukonna toimimist ja identiteeti kandev kultuuriline element. Maapiirkondade areng sõltub inimkapitali, sotsiaalse sidususe, institutsioonide ja looduslike ressursside koosmõjust, kuid samal ajal mõjutavad ettevõtlusvõimekust tööjõupuudus, turukaugus ja taristu nõrkus, mis takistavad uuenduste rakendamist ning ettevõtete kasvu. (Tabares, *et al.*, 2022, lk 1-24)

Selleks, et piirkond saaks oma ressurssidest maksimaalselt kasu, on oluline nende teadlik ja süsteemne mobiliseerimine ning sidumine koostöö- ja teadmismõrgustikesse. Füüsiline, inim- ja sotsiaalne kapital toetavad arengut vaid juhul, kui need on seotud ühtsesse toimivasse ettevõtluskeskkonda. (Reidolf & Graffenberger, 2019) Selline lähenemine tugevdab piirkonna innovatsioonivõimekust ning aitab väikestel ettevõtetel säilitada konkurentsipositsiooni ka piiratud turutingimustes.

Kogukondlik ühtekuuluvus ja sotsiaalne usaldus on maapiirkondade ettevõtluse olulised tugisambad, võimaldades tegutseda ka olukorras, kus turg on väike ja ametlikud tugistruktuurid piiratud. Sotsiaalse kapitali toel kujunevad vastastikuse abi vormid ja mitteametlikud võrgustikud, mis täidavad sageli funktsioone, mida linnapiirkondades kannavad institutsionaliseeritud organisatsioonid. See aitab vähendada ettevõtlusega seotud riske ning tagada stabiilsuse keskkonnas, mida iseloomustavad väike nõudlus, kõrgemad logistilised kulud ja geograafiline eraldatus. Samas võib tugev sõltuvus

kogukonnast muuta ettevõtluskeskkonna haavatavaks, kui piirkond seisab silmitsi demograafiliste või majanduslike muutustega (Barber III, *et al.*, 2021).

Lisaks sotsiaalsetele teguritele kujundavad ettevõtlusökosüsteemi toimimist ka struktuursed tegurid. Maapiirkondlik ettevõtlus põhineb erinevate osapoolte – ettevõtjate, kogukondade, omavalitsuste ja haridusasutuste – vastastikusel mõjul. Ettevõtluskeskkonna toimimist mõjutavad seejuures inimkapital, infrastruktuur, ettevõtluskultuur, finantssüsteemid, turud ja keskkonnaressursid. Kui mõni komponent, näiteks taristu või inimkapital, on nõrk, võib see piirata kogu piirkonna ettevõtlusvõimekust, kuna süsteemi osad toimivad tihedas vastastikusel seoses (Asmit *et al.*, 2024, lk 1-2;12).

Digitaliseerumine on loonud maapiirkonna ettevõtjatele uusi võimalusi, võimaldades jõuda uutele turgudele ja pakkuda teenuseid sõltumata asukohast. E-kaubandus, mobiilirakendused ja sotsiaalmeedia aitavad vähendada geograafilist eraldatust ning suurendada ettevõtete nähtavust. Samas piiravad nende võimaluste kasutamist sageli nõrk digitaristu, ebaühtlane internetiühendus ning ebapiisav digipädevus. (Nipo *et al.*, 2024, lk 114) Probleeme süvendab ka see, et ettevõtjate digipädevus ei kasva sama kiiresti kui tehnoloogilised võimalused. Uued tööriistad jäävad sageli kasutamata, kui puudub oskus neid igapäevaste protsesside toetamiseks rakendada või kui ettevõtjate tehnoloogiline enesekindlus on madal.

Digitaliseerumisega seotud võimaluste kõrval esineb maapiirkondades ka mitmeid tehnoloogilisi ja struktuurseid kitsaskohti. Kuigi digitaalsed lahendused võimaldavad ettevõtetel laiendada turge ja muuta tööprotsesse paindlikumaks, ei suuda paljud ettevõtjad neid võimalusi täielikult rakendada. Selle põhjuseks on piiratud investeerimisvõimekus, vähene tehnoloogiline valmisolek ning praktiliste oskuste puudumine, mis takistavad digilahenduste järjepidevat kasutamist ettevõtluses. (Nipo *et al.*, 2024, lk 115) Seetõttu võib tehnoloogilise arengu tempo ületada maapiirkondade ettevõtjate suutlikkust uute lahendustega kohaneda, mis omakorda süvendab piirkondlikke arenguerinevusi.

Samal ajal on maapiirkondade ettevõtjad sageli kriisikindlamad, sest nende tegevus tugineb stabiilsematele kasvumudelitele, madalamatele püsikuludele ja tugevatele kogukondlikele sidemetele, mis aitavad toime tulla majanduslike kõikumistega. (Cu´ellar-Fernandez *et al.*, 2024)

Lisaks tehnoloogilistele barjääridele kujundavad maapiirkondade ettevõtluse haavatavust ka ökosüsteemi struktuursed eripärad. Ettevõtlust toetavad tegurid ja osapooled moodustavad süsteemi, mille toimimine sõltub nende omavahelisest tasakaalust. Kui üks element, näiteks taristu, ettevõtluskultuur või turu kättesaadavus, ei toimi piisaval tasemel, kandub mõju kogu ettevõtlusökosüsteemi ning piirab ettevõtjate suutlikkust uusi võimalusi rakendada. Loodusressursside, võrgustike ja institutsioonide roll on maapiirkondades märkimisväärt, kuid nende väärtust ei õnnestu täielikult ära kasutada, kui puudub piisav ligipääs kapitalile, teadmistele või teenustele. Just seetõttu jäävad paljud potentsiaalsed äri võimalused realiseerimata, kuigi ettevõtjad ise on motiveeritud ja valmis kohanema. (Asmit *et al.*, 2024, lk 1; 12)

Eraldi kerkivad esile väljakutsed, mis on seotud avaliku sektori toetusmeetmete ülesehituse ja toimimisega. Maapiirkondade ettevõtlustoetused sõltuvad keerulisest poliitikarežiimist, milles ettevõtjad, poliitikakujundajad, regionaalsed rakendusasutused ja Euroopa Komisjoni tasand toimivad üheaegselt. Kui need suhted muutuvad distantseerituks või liigselt bürokraatlikuks, tajuvad ettevõtjad, et toetusmeetmed ei vasta nende tegelikele vajadustele ega toeta ettevõtluse paindlikku arengut. Detailne ja jäik õigusraamistik piirab regionaalsete rakendusasutuste otsustusruumi, vähendab loovust ning pärsib võimalust kohendada toetusi kohaliku konteksti vajadustega. Selle tagajärjel muutub toetusmehhanism sageli formaalseks ja riskikartlikuks, mis ei soodusta ettevõtjate innovatsiooni ega julgust uusi lahendusi kasutusele võtma. (Kujala, *et al.*, 2021, lk 222-225, 229)

Maapiirkondade ettevõtluse kitsaskohtade kujundamisel on oluline ka innovatsiooni mõiste ise. Kui innovatsiooni hinnatakse peamiselt teadus- ja tehnoloogiapõhisete näitajate alusel, jäävad tähelepanuta protsessipõhised, avaliku sektori ja sotsiaalsed innovatsioonid, mis on maapiirkondades sageli võtmetähtsusega. Just need uuendused aitavad täita teenuslünki ja tugevdada kogukondlikku heaolu, kuid neid ei kajasta ametlikud mõõdikud ning seetõttu jäävad nad poliitikakujunduses alahinnatuks. (OECD, 2022, lk 10, 13-16, 24) Samal ajal avaldavad mõju struktuursed piirangud: ebavõrdne juurdepääs haridusele, ettevõtlusõppele ja digitaristule ning kohalike omavalitsuste piiratud suutlikkus vastata kiiresti muutuvatele ettevõtjate vajadustele.

Ettevõtlusaktiivsus ei ole demograafiliselt ühtlane. GEM (2025, lk 44-46) andmetel erineb ettevõtlusaktiivsus nii soo kui vanuse lõikes, mis viitab vajadusele arvestada ettevõtluskeskkonna kujundamisel erinevate sihtrühmade eripäradega. Eriti keeruline on

olukord noorte ettevõtjate jaoks, kelle osakaal maapiirkondades on oluliselt väiksem ning kes osalevad harvem koolitusprogrammides, kuigi just nemad võiksid piirkonda tuua uusi ideid ja innovatiivseid lahendusi. (OECD, 2022, lk 15-18)

Lahendusena tõstetakse esile territoriaalselt tundlikku lähenemist, mis tunnustab maapiirkondade spetsiifilist vajadust: digitaristu tugevdamine, ettevõtlus- ja digioskuste sihipärane arendamine, kapitali kättesaadavuse parandamine, regulatsioonide lihtsustamine ning eraldi tähelepanu noorte ja sotsiaalsete ettevõtjate toetamisele. Oluline on ka kohaliku tasandi koostöö, mis ühendab ettevõtjad, kogukonna ja omavalitsuse, luues toimiva ja kohalikku arengut toetava ettevõtlusökosüsteemi. (OECD, 2022, lk 14-18; 24)

Kokkuvõtteks kujundavad maapiirkondade ettevõtlust samaaegselt nii tugevused kui ka piirangud. Ühelt poolt toetuvad maapiirkonnad kohalikele ressurssidele, kogukondlikule sidususele ja tihedatele võrgustikele, mis loovad stabiilse pinnase väikeste ettevõtete toimimiseks. Kohalik identiteet, tugev sotsiaalne kapital ja tihe koostöö aitavad tasakaalustada väikese turu ja pikemate vahemaadega seotud riske. Teisalt pärivad arengut tööjõupuudus, taristu ebaühtlane kvaliteet, nõrgem juurdepääs haridusele ja digitehnoloogiale ning vähesed innovatsioonivõimalused. Kui need tegurid ei ole tasakaalus, muutub kogu ettevõtlusökosüsteem haavatavaks ning ettevõtete potentsiaal jääb osaliselt kasutamata.

Samas on võimalik ettevõtluskeskkonda teadlike meetmetega tugevdada. Digitaalsed tööriistad võivad tugevdada maaettevõtlust, kuid neist on kasu vaid siis, kui ettevõtjatel on juurdepääs kvaliteetsele internetile, oskustele ja toetavatele tugistruktuuridele. Ka avalikul sektoril on oluline roll: kui toetussüsteem muutub usalduspõhisemaks, vähem bürokraatlikuks ja võimaldab ametnikel arvestada kohaliku kontekstiga, suureneb ettevõtjate julgus uuendada ning võtta kasutusele uusi lahendusi. Kirjanduse põhjal võib järeldada, et üheks oluliseks maapiirkondade kasutamata potentsiaaliks on noorte ja sotsiaalsete ettevõtjate toetav kaasamine. Nemad suudavad tuua piirkonda värsked ideed, uued ärimudelid ja kogukondlikku väärtust loovad lahendused, mis aitavad hoida maapiirkonnad elujõulisena.

Käesoleva töö kontekstis on oluline mõista, kuidas hindavad Põhja-Pärnumaa ettevõtjad ettevõtluskeskkonna peamisi tegureid, sealhulgas taristu kvaliteeti, tööjõu kättesaadavust, koostöövõrgustikke ning kohaliku omavalitsuse rolli ettevõtluse toetamisel. Teoreetiliste

käsitluste põhjal võib eeldada, et nende tegurite omavaheline tasakaal mõjutab otseselt maapiirkonna ettevõtluskeskkonna toimimist ja arenguvõimalusi. Sellest tulenevalt kasutatakse käesolevas uurimistöös teoreetilist raamistikku empiiriliste tulemuste analüüsimisel ja tõlgendamisel. Tabel 1 annab ülevaate peamistest teoreetilistest käsitlustest ning nende seostest käesoleva uurimistöö empiiriliste fookustega.

Tabel 1. Teoreetiliste käsitluste seos uurimistöö fookusega

Teoreetiline käsitlus	Peamised tegurid	Seos empiirilise uuringuga
Regionaalarengu käsitlus		Ettevõtjate hinnangud transpordiühenduste ja geograafilisele asukohale
Klastriteooria	Koostöövõrgustikud teadmiste liikumine	Ettevõtjate hinnangud koostööle ja võrgustikele
Ettevõtlusökosüsteemi käsitlus	Institutsioonid, inimkapital, digitaristu, koostöö	Hinnangud tööjõule, digitaristule ja kohaliku omavalitsuse rollile
Sotsiaalse kapitali käsitlus	Kogukondlik tugi ja ettevõtluskultuur	Ettevõtluskultuuri ja hoiakute hinnangud

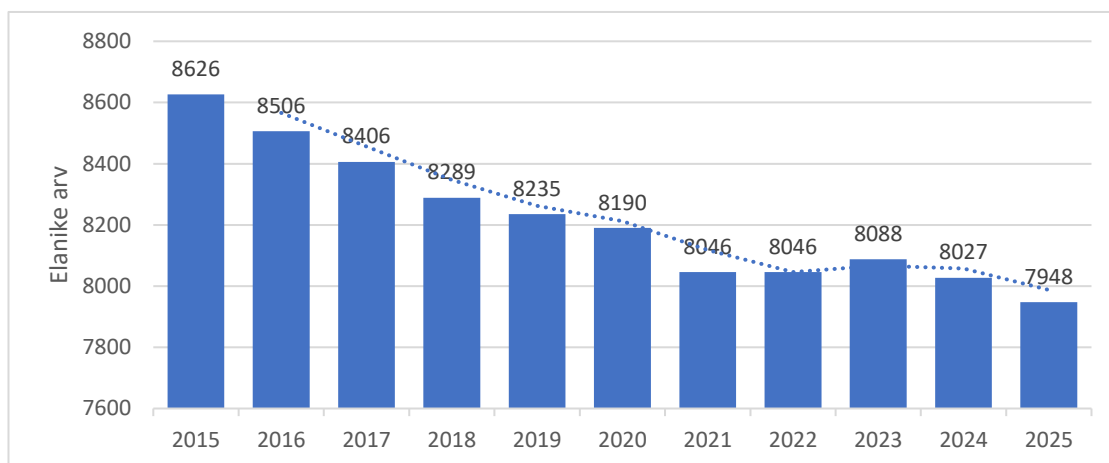
Tabelis 1 esitatud teoreetilised käsitlused moodustavad käesoleva uurimistöö analüütilise raamistiku, mille alusel tõlgendatakse empiirilise uuringu tulemusi ning hinnatakse Põhja-pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamisi tugevusi ja kitsaskohti.

2. UURING PÕHJA-PÄRNUMAA VALLAS

2.1. Uuritava piirkonna ja ettevõtluskeskkonna kirjeldus

Põhja-Pärnumaa vald asub Pärnu maakonnas ning on valdavalt maapiirkondlik omavalitsus, kus ettevõtluse arengut mõjutavad mitmed regionaalsed tegurid, sealhulgas demograafilised muutused, tööjõu kättesaadavus ning taristu areng. Ettevõtlus mängib piirkonna majanduslikus arengus olulist rolli, kuna see loob töökohti, suurendab kohaliku omavalitsuse maksutulu ning aitab kaasa piirkonna majandusliku elujõulisuse säilitamisele.

Statistikaameti andmete põhjal on Põhja-Pärnumaa valla elanike arv viimastel aastatel järk-järgult vähenenud (vt joonis 2), mis on iseloomulik paljudele Eesti maapiirkondadele. Elanikkonna vähenemine ja vananemine mõjutavad otseselt ka ettevõtluskeskkonda, kuna vähenev tööealine elanikkond piirab ettevõtete võimalusi leida kvalifitseeritud tööjõudu ning vähendab kohaliku turu suurust.

Joonis 2. Põhja-Pärnumaa elanike arvu muutus aastatel 2015–2025. Allikas: Statistikaamet, 2025a.

Jooniselt 2 on näha, et elanike arvu vähenemine on olnud järjepidev, mis tähendab, et piirkonna ettevõtluskeskkond peab kohanema muutuvate demograafiliste tingimustega.

See mõjutab nii tööjõu kättesaadavust kui ka ettevõtete võimalusi laiendada oma tegevust kohaliku turu arvelt.

Statistikaameti ettevõtlusandmete põhjal iseloomustab Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonda mikroettevõtete suur osakaal. Ettevõtete jaotus töötajate arvu järgi on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Põhja-Pärnumaa valla ettevõtete jaotus ettevõtte suuruse järgi

Töötajate arv	Ettevõtete arv	%	Ettevõtete arv valimis	%
Vähem kui 10 töötajat	619	95,5	36	87,8
10-49 töötajat	24	3,7	5	12,2
50-249 töötajat	5	0,8	0	0
Kokku	648	100	41	100

Allikas: Statistikaamet, 2025b

Tabelist 3 ilmneb, et Põhja-Pärnumaa vallas moodustavad valdava osa mikroettevõtted, kus töötab vähem kui 10 töötajat. Sama suundumus ilmneb ka uuringu valimis, kus enamik vastanutest esindas väikese töötajate arvuga ettevõtteid. See on maapiirkondadele iseloomulik ning viitab sellele, et ettevõtlus põhineb väikestel ja paindlikel ettevõtetel. Samas võib selline struktuur muuta ettevõtted haavatavamaks majanduslike muutuste ja ressursside piirangute suhtes. Mikroettevõtete domineerimine viitab sellele, et piirkonna ettevõtlus sõltub suurel määral väikeste ettevõtete kohanemisvõimest ja kohalike ressursside kasutamisest, mis on maapiirkondade ettevõtlusele iseloomulik.

Tegevusvaldkondade lõikes on piirkonnas esindatud mitmed sektorid, sealhulgas teenindus, põllumajandus ja metsandus, ehitus ning kaubandus. Maapiirkondadele on iseloomulik, et traditsioonilised sektorid, nagu põllumajandus ja metsandus, mängivad jätkuvalt olulist rolli kohaliku majanduse toimimisel. Ettevõtete detailsem jaotus tegevusvaldkondade lõikes on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Ettevõtete jaotus tegevusvaldkondade järgi Põhja-Pärnumaa vallas

Tegevusvaldkond	Üldkogum	%	Valim	%
Tööstus/tootmine	64	9,9	10	24,4
Põllumajandus/metsandus	170	26,2	8	19,5
Kaubandus	57	8,8	4	9,8
Teenindus	127	19,6	2	4,9
Ehitus	99	15,3	8	19,5
Muu	131	20,2	9	22,0
Kokku	648	100	41	100

Allikas: Statistikaamet, 2025c

Tabelist 4 ilmneb, et üldkogumis on suurema osakaaluga põllumajanduse ja metsanduse, teeninduse ning ehituse valdkonna ettevõtted. Valimis on samuti esindatud erinevad tegevusvaldkonnad, kuid jaotus ei vasta täielikult üldkogumi struktuurile. Näiteks on valimis suhteliselt suurem osakaal tööstuse ja tootmisega seotud ettevõtetel, samas kui teenindusettevõtteid on valimis vähem. Seetõttu tuleb tulemuste tõlgendamisel arvestada, et valim annab küll ülevaate erinevate valdkondade ettevõtjate hinnangutest, kuid ei esinda tegevusvaldkondade jaotust täielikult. See võib mõjutada tulemuste üldistatavust, kuna mõne tegevusvaldkonna ettevõtjate hinnangud võivad olla valimis üle- või alaesindatud.

Lisaks majanduslikele ja demograafilistele teguritele mõjutavad ettevõtluse arengut ka taristu ja digikeskkond. Digitaliseerumine võimaldab ettevõtetel jõuda uutele turgudele ja laiendada oma tegevust ka väljaspool kohalikku piirkonda. Samas võivad maapiirkondades esineda piirangud internetiühenduse kvaliteedis, transpordiühendustes ja logistikas, mis võivad mõjutada ettevõtete igapäevast tegevust ja konkurentsivõimet.

Põhja-Pärnumaa valla arengudokumentides on ettevõtluse arendamine üks olulisi prioriteete, mille eesmärk on toetada töökohtade loomist ja parandada piirkonna majanduslikku konkurentsivõimet. (Põhja-Pärnumaa vald, 2025) Kohalik omavalitsus saab ettevõtlust toetada näiteks koostöövõrgustike arendamise, ettevõtjate nõustamise ning ettevõtlust soodustava keskkonna kujundamise kaudu. Samas ei kajasta ametlik statistika alati ettevõtjate enda hinnanguid ettevõtluskeskkonna tugevuste ja kitsaskohtade kohta.

Seetõttu viiakse käesoleva uurimistöö raames läbi küsitlusuuring kohalike ettevõtjate seas ning poolstruktureeritud intervjuud vallavalitsuse esindajatega, et saada terviklikum ülevaade Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna hetkeseisust ja arenguvõimalustest. Uuritava piirkonna kirjeldamiseks kasutati sekundaarandmete analüüsi, mille aluseks olid Statistikaameti andmed ning Põhja-Pärnumaa valla arengudokumendid. Sekundaarandmete kasutamine võimaldas anda ülevaate piirkonna rahvastikust, ettevõtlusstruktuurist ja üldisest ettevõtluskeskkonnast. Täpsem ülevaade kasutatud uurimismeetoditest on esitatud järgnevas alapeatükis.

2.2. Uurimismetoodika

Käesolevas uurimistöös kasutati kombineeritud uurimisstrateegiat, mis ühendas kvantitatiivse ja kvalitatiivse uurimismeetodi. Selline lähenemine võimaldas saada terviklikuma ülevaate Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonnast, kuna uuringus käsitleti nii statistilisi näitajaid, ettevõtjate hinnanguid kui ka kohaliku omavalitsuse vaadet. Kvantitatiivne lähenemine võimaldas koguda struktureeritud andmeid ettevõtjate hinnangute kohta, kvalitatiivne lähenemine aga aitas mõista sügavamalt ettevõtluskeskkonna kujundamisega seotud seisukohti ja kogemusi. Mõlema meetodi kombineerimine suurendas uurimistulemuste usaldusväärsust ja võimaldas käsitleda uurimisprobleemi mitmest vaatenurgast. (Õunapuu, 2014, lk 24; 56-58) Uurimismeetodid võimaldavad muuta empiirilise tegelikkuse teaduslikule analüüsile kättesaadavaks ning valida uurimisprobleemile sobivad andmekogumise ja analüüsi viisid. (Lagerspetz, 2017, lk 12).

Uuringu metoodika tugines teoreetilises peatükis käsitletud regionaalarengu ja ettevõtlusökosüsteemi käsitlustele. Uuringu läbiviimisel kasutati kolme andmekogumismeetodit: sekundaarandmete analüüsi, küsitlust ning poolstruktureeritud intervjuusid. Küsitlus kui andmekogumismeetod põhineb küsimustikul, mille abil kogutakse andmeid vastajatelt erinevate küsimuste kaudu. (Õunapuu, 2014, lk 159-160)

Kombineeritud uurimisstrateegia kasutamine oli põhjendatud, kuna ettevõtluskeskkonna uurimisel oli oluline saada nii üldine ülevaade ettevõtjate hinnangutest kui ka sügavam arusaam nende kogemustest. Küsitlusuuring võimaldas välja selgitada peamised suundumused, intervjuud aitasid tulemusi täpsemalt selgitada.

Poolstruktureeritud intervjuu puhul on küsimustik eelnevalt ette valmistatud, kuid intervjueril on võimalik esitada täpsustavaid lisaküsimusi. (Õunapuu, 2014, lk 170-171) Sekundaarandmete analüüs täiendab esmaseid andmeid, võimaldades kasutada olemasolevaid statistilisi andmeid ja varasemaid uuringuid. Andmekogumismeetodid, nende andmeallikad, läbiviimise aeg ja eesmärk on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Uuringus kasutatud andmeallikad ja andmekogumismeetodid

Andmekogumismeetod	Infoallikas/valim	Läbiviimise aeg	Eesmärk/tulemus
Sekundaarandmete analüüs	Statistikaameti andmed ja Põhja-Pärnumaa valla arengudokumendid	Märts–aprill 2026	Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna hetkeolukorra kirjeldamine
Küsitlusuuring	Põhja-Pärnumaa valla ettevõtjad (kontaktvalim 85 ettevõtet)	9.–22. märts 2026	Põhja-Pärnumaa valla ettevõtjate hinnangute kogumine ettevõtluskeskkonna kohta
Poolstruktureeritud intervjuud	Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse esindajad majanduse, arenduse ja planeeringute abivallavanem ja vallavanem	23. märts 2026 27. märts 2026	Vallavalitsuse vaate selgitamine ettevõtluskeskkonna arendamisele

Kvantitatiivne lähenemine rakendub ankeetküsitlusena, mille eesmärk on koguda ettevõtjate hinnanguid valla ettevõtluskeskkonna erinevatele aspektidele, sealhulgas taristule, koostöövõrgustikele, kohaliku omavalitsuse rollile, inimkapitalile ja ettevõtluskeskkonna toimimisele. Kvalitatiivne lähenemine viidi läbi poolstruktureeritud intervjuudena kahe Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse esindajaga, kes on seotud ettevõtluse arendamisega kohaliku omavalitsuse tasandil. Intervjuude eesmärk oli mõista sügavamalt vallavalitsuse vaadet ettevõtluskeskkonna kujundamisele, koostööle kohalike ettevõtjatega ning ettevõtlust toetavate tegevuste toimimisele ja tulevikuväljavaadetele. Sotsiaalteadustes kasutatakse erinevaid empiirilisi andmekogumise meetodeid, sealhulgas ankeetküsitlust ja intervjuud. (Lagerspetz, 2017, lk 15-16).

Lisaks kasutati sekundaarandmete analüüsimetodeid, mis hõlmas Statistikaameti kvantitatiivseid andmeid (nt rahvastikuarv, ettevõtete arv ja struktuur) ning kohaliku tasandi kvalitatiivseid strateegilisi materjale (nt Põhja-Pärnumaa valla arengukava). Nende kaudu anti ülevaade ettevõtlusaktiivsusest, majandusstruktuurist ja demograafilistest näitajatest, mis aitasid mõista piirkonna ettevõtluskeskkonda ning tõlgendada küsitluse tulemusi.

Küsitluse puhul moodustasid üldkogumi Põhja-Pärnumaa vallas registreeritud ettevõtted (n=648). Uuringu valimi moodustamisel lähtuti avalikult kättesaadavatest kontaktandmetest. Valla veebilehel oli avaldatud 92 ettevõtte kontaktid, millest 85

ettevõttel oli olemas e-posti aadress. Küsimustik saadeti 85 ettevõtjale, mistõttu kujunes valim kättesaadavusel põhinevaks. Seetõttu ei olnud kõigil üldkogumisse kuuluvatel ettevõtetel võimalik uuringus osaleda.

Valimi piisavuse hindamiseks kasutati Macorr valimikalkulaatorit. Uuringu kavandamisel lähtuti üldkogumi suurusest (648), 95% usaldusnivoost ning 5% veapiirist. Nende parameetrite alusel oleks vajalik 242 vastajat. Käesolevas uuringus kujunes valim kättesaadavusel põhinevaks, kuna kõigi üldkogumisse kuuluvate ettevõtete kontaktandmed ei olnud avalikult kättesaadavad ning küsimustik oli võimalik saata üksnes neile ettevõtjatele, kelle e-posti aadress oli leitav. Kuigi teoreetiliselt oleks olnud võimalik kontaktide hulka suurendada erinevaid andmeallikaid kasutades, eeldanuks see oluliselt ajamahukamat andmekogumist ning ei oleks taganud vastamismäära märkimisväärset kasvu.

Analüüsis kasutatud valim (n=41) tagab valimikalkulaatori põhjal 95% usaldusnivoo juures ligikaudu 15% veapiiri. Seetõttu võimaldab kasutatud valim anda indikatiivse ülevaate ettevõtjate hinnangutest Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonnale. Samas tuleb arvestada, et selline veapiir on tulemuste täielikuks usaldusväärseks suhteliselt suur, mistõttu tuleb järelduste tegemisel olla ettevaatlik ning käsitleda tulemusi pigem suundumusi näitavana kui üldistava lõpliku hinnanguna. Sellest tulenevalt ei ole uuringu eesmärk teha statistiliselt üldistavaid järeldusi kõigi Põhja-Pärnumaa ettevõtjate kohta, vaid anda indikatiivne ülevaade ettevõtjate hinnangutest ja peamistest probleemkohtadest. Selline valim võimaldas kaasata uuringusse piirkonnas aktiivselt tegutsevaid ettevõtjaid, kuid võib samas suurendada enesevaliku mõju, kuna uuringus osalesid tõenäolisemalt ettevõtjad, kes olid teemast rohkem huvitatud või motiveeritud oma arvamust avaldama.

Küsimustik oli üles ehitatud viie peamise teemaploki alusel: taristu ja digikeskkond, koostöö ja võrgustikud, kohaliku omavalitsuse roll, inimkapital ja koolitusvajadus ning ettevõtluskultuur ja hoiakud. Iga teemaplokk sisaldab konkreetseid väiteid, mida hinnati Likerti viiepalliskaalal (vt lisa 2). Küsimustikus kasutati Likerti viiepalliskaalat (1= ei nõustu üldse, 5 = nõustun täielikult) ning tulemuste esitamisel kasutatakse tähist m, mis näitab vastuste aritmeetilist keskmist. Selline struktuur võimaldab süsteemselt hinnata ettevõtluskeskkonna erinevaid dimensioone ning seostada saadud tulemusi teoreetilises osas käsitletud käsitlustega.

Küsimustiku teemaplokid kujunesid peamiselt deduktiivselt, lähtudes teoreetilises osas käsitletud ettevõtluskeskkonna ja ettevõtlusökosüsteemi teguritest. Avatud vastuste ja intervjuude analüüsimisel kasutati lisaks induktiivset lähenemist, kuna korduvad teemad ja probleemkohad tuletati vastajate esitatud sisust.

Intervjuud viidi läbi kahe Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse esindajaga, kelle tööülesanded on seotud ettevõtluse arendamise ja toetamisega. Intervjuu küsimused koostati teoreetilises peatükis käsitletud ettevõtluskeskkonna tegurite ning küsitlusuuringu teemade alusel (vt lisa 3). Intervjueeritavad valiti sihipäraselt, lähtudes nende rollist ja pädevusest kohaliku ettevõtluskeskkonna kujundamisel. Kahe intervjueeritava kaasamine võimaldas saada ülevaate vallavalitsuse seisukohtadest ning täiendada küsitlusuuringu tulemusi kohaliku omavalitsuse vaatega.

Intervjuud viidi läbi 23.03.2026 ja 27.03.2026 Microsoft Teamsi keskkonnas. Intervjuud salvestati intervjueeritavate nõusolekul ning salvestised transkribeeriti edasiseks analüüsiks. Intervjueeritavate anonüümsuse tagamiseks kasutati töös kodeerimist. Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse esindajad tähistati koodidega I1 ja I2. Kood I1 tähistab 23.03.2026 toimunud intervjuud ning kood I2 tähistab 27.03.2026 toimunud intervjuud. Tulemuste esitamisel viidatakse intervjuudest pärinevatele seisukohtadele vastavate koodide abil.

Kvantitatiivsed andmed analüüsiti kirjeldava statistika meetoditega, kasutades sagedustabeleid ja graafilist esitlust. Avatud vastuste analüüsimisel kasutati temaatilist sisuanalüüsi, mille käigus kodeeriti vastused sisulisteks kategooriateks ning analüüsiti nende esinemissagedust.

Tulemuste tõlgendamisel lähtuti järgmisest raamistikust: keskmine hinnang 1–2 viitab selgelt kitsaskohale ja vajadusele sekkumiseks, keskmine hinnang 3 osutab arengukohale, keskmine hinnang 4–5 viitab tugevusele.

Kvalitatiivseid intervjuuandmeid analüüsiti temaatilise sisuanalüüsi abil, tuues välja korduvad mustrid ja põhiteemad, mis kirjeldasid valla ettevõtluskeskkonna tugevusi ja arenduspunkte. Sekundaarandmete analüüsi eesmärk oli täiendada küsitluse ja intervjuude tulemusi objektiivsete näitajatega ning pakkuda võrdlusalust.

Kõik kolm meetodit täiendasid üksteist. Sekundaarandmed andsid ülevaate piirkonna üldisest ettevõtlus- ja demograafilisest olukorrast, küsitlus peegeldas ettevõtjate

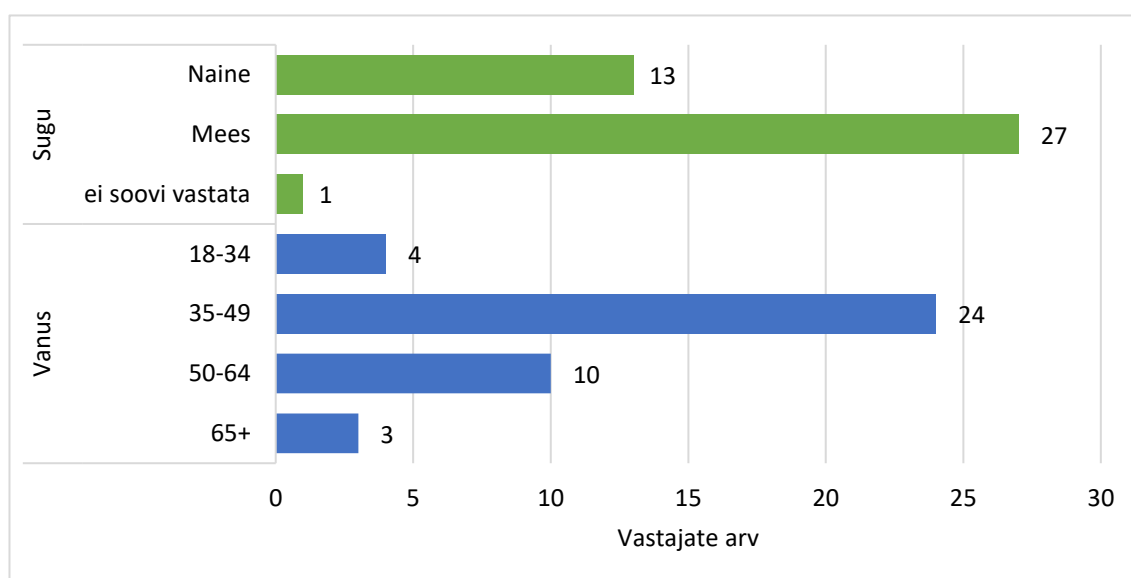
hinnanguid ettevõtluskeskkonna toimimisele ning intervjuud võimaldasid mõista kohaliku omavalitsuse vaadet ettevõtluse arendamisele ja toetamisele. Selline triangulatsioon võimaldas võrrelda erinevaid vaatenurki ning suurendas uurimistulemuste usaldusväärsust.

2.3. Uuringu tulemused ja analüüs

Käesolevas alapeatükis esitatakse küsitlusuuringu ja intervjuude tulemused ning analüüsitakse neid ettevõtluskeskkonna peamiste teemaplokkide kaupa. Küsitlusuuringu analüüsis kasutati 41 täielikult täidetud küsimustikku, kuna osaliselt täidetud vastused ei võimaldanud andmeid võrreldavalt analüüsida.

Taustandmete kogumise eesmärk oli anda ülevaade uuringus osalenud ettevõtjate profiilist. Selleks koguti vastajatelt üldiseid taustandmeid, nagu vanus, sugu, ettevõtte tegutsemise aeg, suurus ja tegevusvaldkond.

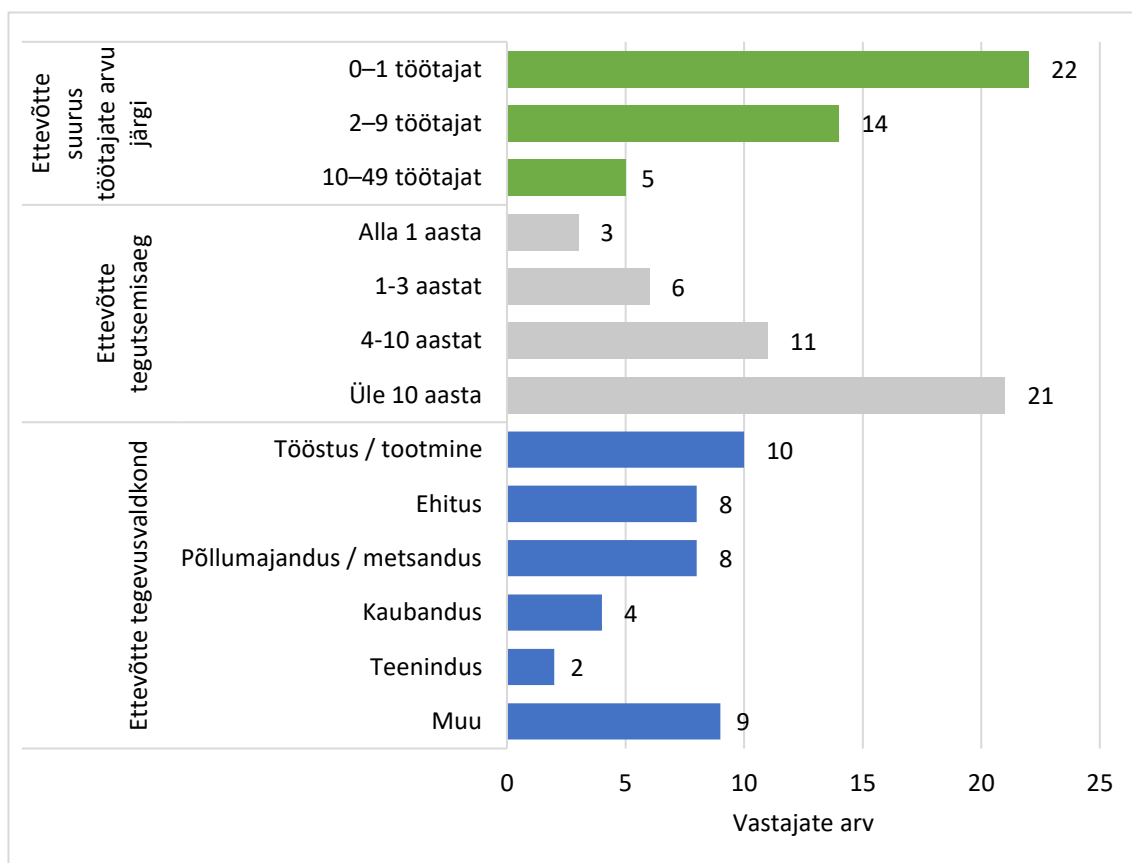
Vastajate sotsiaaldemograafiline profiil on esitatud joonisel 3.

Joonis 3. Vastajate jaotus soo ja vanuse järgi (n=41)

Vastajate seas olid esindatud kõik küsimustikus ettenähtud vanuserühmad, kuid üle poole vastajatest moodustasid 35–49-aastased ettevõtjad (n=24). Kõige vähem oli esindatud 18–34-aastaseid vastajaid (n=4) (vt joonis 3). See võib olla seotud sellega, et nooremad ettevõtjad on piirkonnas arvuliselt vähem esindatud või vähem aktiivsed uuringutes osalemisel. Soo lõikes moodustasid enamuse vastajatest mehed (n=27), samas kui naisi oli 13. Selline jaotus võib mõjutada ka tulemusi, kuna erineva taustaga ettevõtjatel võivad olla erinevad kogemused ja hinnangud ettevõtluskeskkonnale. Tulemused peegeldavad eelkõige keskealiste meesettevõtjate vaateid, mistõttu tuleb tulemuste tõlgendamisel arvestada valimi sellise struktuuriga. Samas annab selline profiil hea ülevaate aktiivselt tegutsevate ja kogenud ettevõtjate hinnangutest.

Uuringus osalenud ettevõtete peamised tunnused on esitatud joonisel 4.

Joonis 4. Uuringus osalenud ettevõtete peamised tunnused

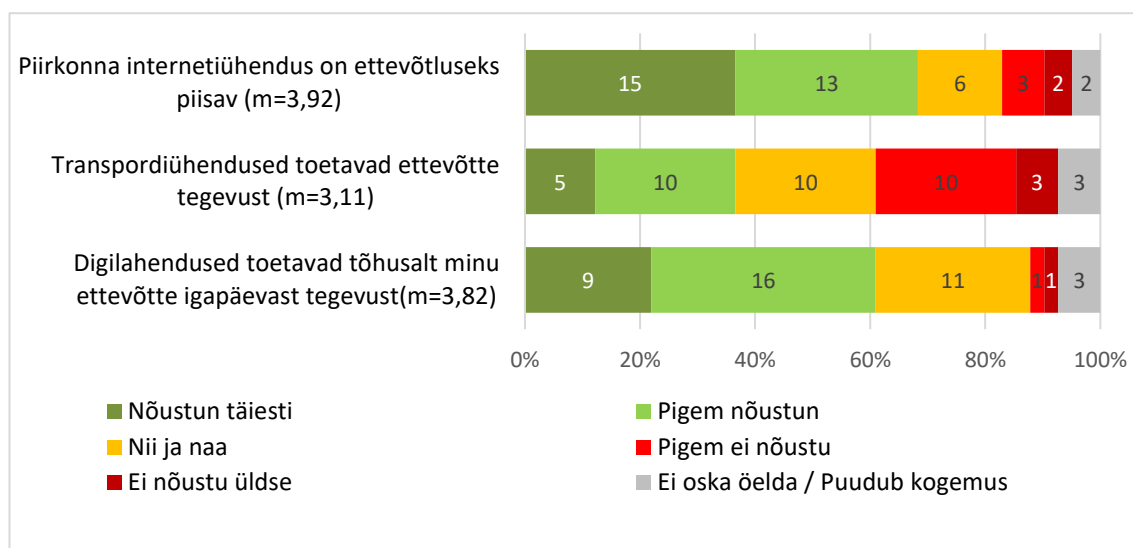
Joonisel 4 esitatud tulemused näitasid, et vastanutest üle poole ($n=21$) moodustasid üle 10 aasta tegutsenud ettevõtted, mistõttu käesolev uuring peegeldab eelkõige kogenud ettevõtjate hinnanguid. Käesolevas uuringus on alustavad ettevõtjad vähem esindatud, kuna nende osakaal vastajate hulgas oli väiksem võrreldes pikema tegutsemisajaga ettevõtjatega. Ettevõtete suuruse lõikes moodustasid enamuse mikroettevõtted, mis on kooskõlas piirkonna ettevõtlusstruktuuriga (vt tabel 3). Tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada, et uuring peegeldab peamiselt väiksemate ettevõtete hinnanguid ning suuremate ettevõtete vajadused võivad olla vähem esindatud. Tegevusvaldkondade lõikes olid esindatud erinevad sektorid, kuid suhteliselt suurema osakaaluga olid tööstuse ja tootmisega seotud ettevõtted. See võib mõjutada hinnanguid eelkõige taristu, tööjõu ja logistika teemadel, mis on nimetatud valdkondade jaoks eriti olulised.

Ettevõtjate hinnangud taristule ja digikeskkonnale olid üldiselt positiivsed (vt joonis 8). Enim nõustuti väitega, et piirkonna internetiühendus on ettevõtluseks piisav ($m=3,92$) ning digilahendused toetavad ettevõtte igapäevast tegevust ($m=3,82$), kusjuures 28 ja 25

vastajat väljendasid nõustumist vastavate väidetega. Samas olid hinnangud transpordiühendustele kriitilisemad (m=3,11), kus vastused jagunevad erinevate hinnangute vahel ning 13 vastajat väljendasid mittenõustumist (vt joonis 8). Sarnast rõhuasetust väljendasid ka mõlemad intervjuueeritavad, kes tõid esile, et kohaliku omavalitsuse roll seisneb eelkõige ettevõtlust toetava taristu tagamises, sealhulgas teede korrashoius ja ligipääsetavuse parandamises. (I1, 2026; I2, 2026)

Saadud tulemused viitavad sellele, et Põhja-Pärnumaa ettevõtjad peavad digitaristut ettevõtluse toimimiseks üldiselt piisavaks, kuid transpordiühenduste osas nähakse jätkuvalt arenguvajadusi. Empiirilised tulemused toetavad varasemates uuringutes esitatud seisukohti, mille kohaselt mõjutavad taristu kvaliteet ja digitaalsed ühendused otseselt maapiirkondade ettevõtlusvõimekust ning ettevõtete ligipääsu turgudele. Maapiirkondade ettevõtluse areng sõltub suurel määral sellest, kuivõrd suudetakse vähendada geograafilisest eraldatusest tulenevaid piiranguid ning tagada ettevõtjatele toimiv füüsiline ja digitaalne taristu. (Nipo *et al.*, 2024, lk 114, 121; Asmit *et al.*, 2024, lk 1-2;12) Tulemused näitavad, et kuigi digilahenduste kasutamine on piirkonnas suhteliselt hästi toetatud, võivad nõrgemad transpordiühendused piirata ettevõtete konkurentsivõimet ja tööjõu liikuvust ning ettevõtete ligipääsu turgudele ja teenustele.

Vastajate hinnang taristule ja digikeskkonnale on esitatud joonisel 8.

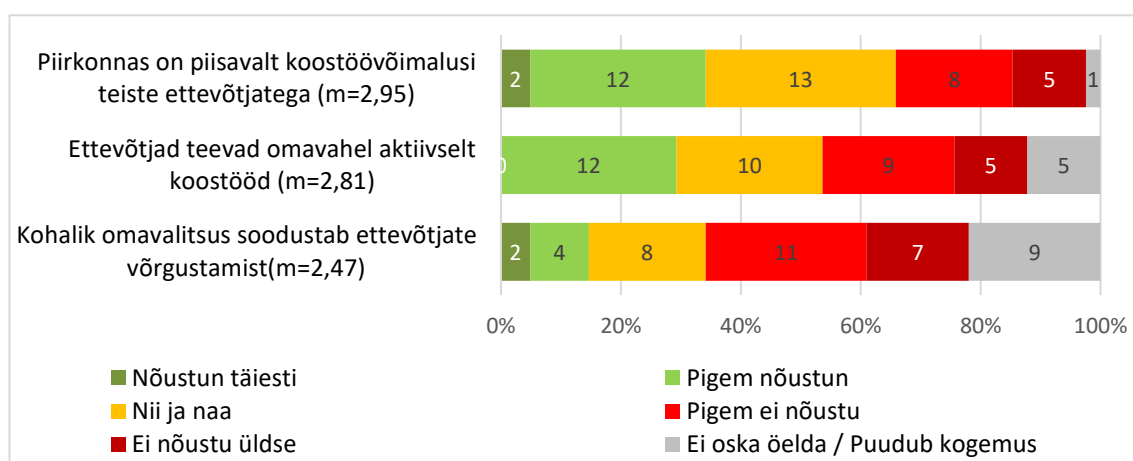
Joonis 8. Vastajate hinnang taristule ja digikeskkonnale

Ettevõtjate hinnangud koostööle olid pigem mõõdukad (vt joonis 9). Väitega, et piirkonnas on piisavalt koostöövõimalusi teiste ettevõtetega, nõustus 14 vastajat

(m=2,95), samas kui 13 vastajat jäid neutraalseks ning 13 väljendas mittenõustumist. Koostöö osas olid hinnangud pigem tagasihoidlikud. Väitega, et ettevõtjad teevad omavahel aktiivselt koostööd, nõustus 12 vastajat (m=2,81), kuid 14 vastajat väljendas mittenõustumist ning 10 jäid neutraalseks. Kohaliku omavalitsuse roll ettevõtjate võrgustamise soodustamisel hinnati kriitilisemalt (m=2,47), kusjuures 18 vastajat väljendasid mittenõustumist ning 9 ei osanud hinnangut anda (vt joonis 9). Sarnast hinnangut väljendasid ka mõlemad intervjueeritavad, kes leidsid, et ettevõtjate omavaheline koostöö on olemas, kuid selle ulatus võiks olla suurem (I1, 2026; I2, 2026).

Tulemused näitavad, et kuigi ettevõtjad tajuvad teatud koostöövõimaluste olemasolu, ei peeta koostöövõrgustikke piisavalt aktiivseks ega süsteemseks. Eriti kriitiliselt hinnati kohaliku omavalitsuse rolli ettevõtjate võrgustamise toetamisel, mis viitab sellele, et ettevõtjad ei näe omavalitsust aktiivse koostöö algatajana ega vahendajana. Leitud seosed kinnitavad teoreetilises osas käsitletud arusaamu, mille kohaselt mõjutavad koostöövõrgustike tugevus ja teadmiste liikumine otseselt piirkonna innovatsioonivõimekust ning ettevõtete konkurentsivõimet. Tõhusad võrgustikud võimaldavad ettevõtjatel jagada teadmisi, vähendada riske ja kohaneda paremini muutuvate majandusoludega. (Huggins & Thompson, 2015, lk 1; Gao, 2025) Samuti rõhutab klastriteooria, et ettevõtjate, avaliku sektori ja teiste institutsioonide vaheline koostöö loob eeldused innovatsiooni tekkeks ja piirkondliku konkurentsivõime tugevdamiseks. (Porter, 1998) Tulemused viitavad sellele, et Põhja-Pärnumaa vallas ei tajuta kohaliku omavalitsuse rolli ettevõtjate võrgustamise toetamisel piisavalt tugevana, mis võib piirata koostööpõhiste algatuste ja teadmiste leviku kujunemist piirkonnas.

Vastajate hinnang koostööle ja võrgustikule on esitatud joonisel 9.

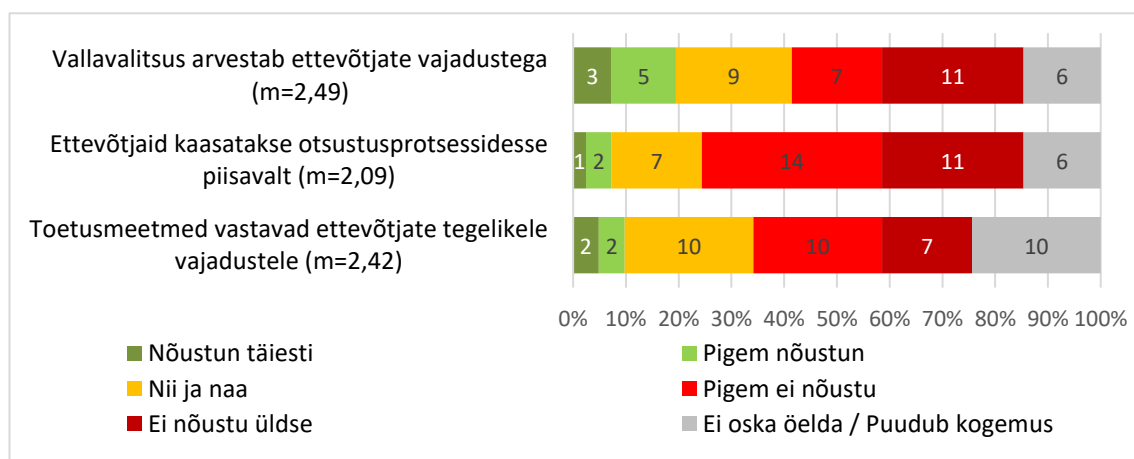
Joonis 9. Vastajate hinnang koostööle ja võrgustikele

Kohaliku omavalitsuse rolli hinnati pigem kriitiliselt (vt joonis 10). Väitega, et vallavalitsus arvestab ettevõtjate vajadustega, nõustus 8 vastajat (m=2,49), samas kui 18 vastajat väljendasid mittenõustumist ning 9 jäid neutraalseks. Väitega, et ettevõtjaid kaasatakse otsustusprotsessidesse piisavalt, nõustus 3 vastajat (m=2,09), kuid 25 vastajat väljendasid mittenõustumist ning 7 jäid neutraalseks. Toetusmeetmete vastavust ettevõtjate vajadustele hinnati samuti kriitiliselt (m=2,42), kusjuures 17 vastajat väljendasid mittenõustumist ning 10 ei osanud hinnangut anda (vt joonis 10).

Mõlemad intervjuueeritavad rõhutasid, et kohaliku omavalitsuse roll seisnes eelkõige ettevõtlust toetava keskkonna loomises, sealhulgas taristu arendamises ja menetlusprotsesside sujuvamaks muutmises (I1, 2026; I2, 2026). Seejuures ilmnis erinevus ettevõtjate ja vallavalitsuse hinnangute vahel. Kui vallavalitsuse esindajad rõhutasid ettevõtlust toetava keskkonna loomist ja taristu arendamist, siis ettevõtjad hindasid omavalitsuse kaasavat rolli ja vajadustega arvestamist pigem kriitiliselt.

Saadud tulemused viitavad sellele, et ettevõtjad ei taju omavalitsuse rolli ettevõtluskeskkonna kujundamisel piisavalt aktiivse ega ettevõtjate vajadusi arvestavana. Eriti kriitiliselt hinnati ettevõtjate kaasamist otsustusprotsessidesse ning toetusmeetmete vastavust tegelikele vajadustele. Tulemused toetavad ettevõtlusökosüsteemi käsitlusi, mille kohaselt sõltub ettevõtluskeskkonna toimimine erinevate osapoolte, sealhulgas kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate vahelisest koostööst ning usaldussuhetest. (Ceci *et al.*, 2026, lk 4-8) Samuti on varasemates uuringutes rõhutatud, et liigselt bürokraatlikud ja vähe paindlikkusega toetusmeetmed võivad vähendada ettevõtjate usaldust avaliku sektori vastu ning piirata ettevõtluse arengut. (Kujala, *et al.*, 2021, lk 222-225, 229)

Vastajate hinnang kohaliku omavalitsuse rollile on esitatud joonisel 10.

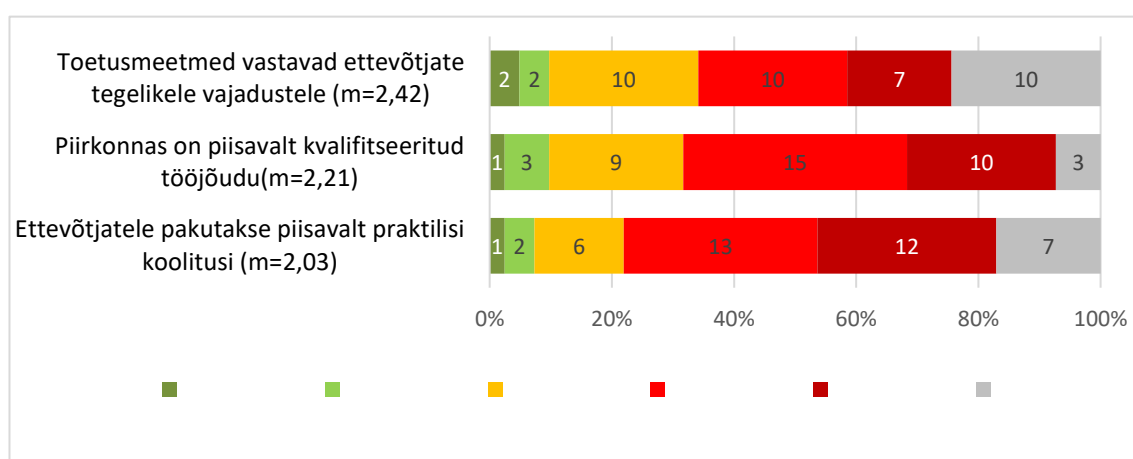
Joonis 10. Vastajate hinnang kohaliku omavalitsuse rollile

Ettevõtjate hinnangud inimkapitalile olid pigem kriitilised (vt joonis 11). Väitega, et piirkonnas on piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu, nõustus 4 vastajat ($m=2,21$), samas kui 25 vastajat väljendasid mittenõustumist ning 9 jäid neutraalseks. Ettevõtjatele suunatud praktiliste koolituste piisavust hinnati samuti kriitiliselt ($m=2,03$), kusjuures 25 vastajat väljendas mittenõustumist ning 6 jäid neutraalseks (vt joonis 11). Väitega, et noortel on piisavalt võimalusi ettevõtlusega alustamiseks, nõustus 11 vastajat ($m=2,89$), samas kui 13 vastajat väljendasid mittenõustumist ning 11 jäid neutraalseks.

Sama probleemi tõid esile ka mõlemad intervjuueeritavad, kes rõhutasid tööjõu kättesaadavuse ja kvalifikatsiooni olulisust ettevõtluse arengus (I1, 2026; I2, 2026).

Tulemused viitavad sellele, et inimkapitali puudujääke peetakse üheks olulisemaks ettevõtluskeskkonda piiravaks teguriks Põhja-Pärnumaa vallas. Eriti kriitiliselt hinnati kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavust ning ettevõtjatele suunatud praktiliste koolituste piisavust. Empiirilised tulemused viitavad samadele probleemidele, mida on rõhutatud ka varasemates uuringutes, mille kohaselt mõjutavad inimkapital, haridusvõimalused ja oskuste arendamine otseselt maapiirkondade ettevõtlusvõimekust ning ettevõtete arengupotentsiaali. (Tabares *et al.*, 2022, lk 1-24; OECD, 2022, lk 15-18) Samuti rõhutatakse varasemates uuringutes, et noorte ettevõtjate vähene kaasatus ja piiratud ligipääs ettevõtlusõppele võivad vähendada piirkonna innovatsioonivõimekust ja pidurdada ettevõtluse pikaajalist arengut. (GEM, 2025, lk 44-46)

Vastajate hinnang inimkapitalile ja koolitusvajadusele on esitatud joonisel 11.

Joonis 11. Vastajate hinnang inimkapitalile ja koolitusvajadusele

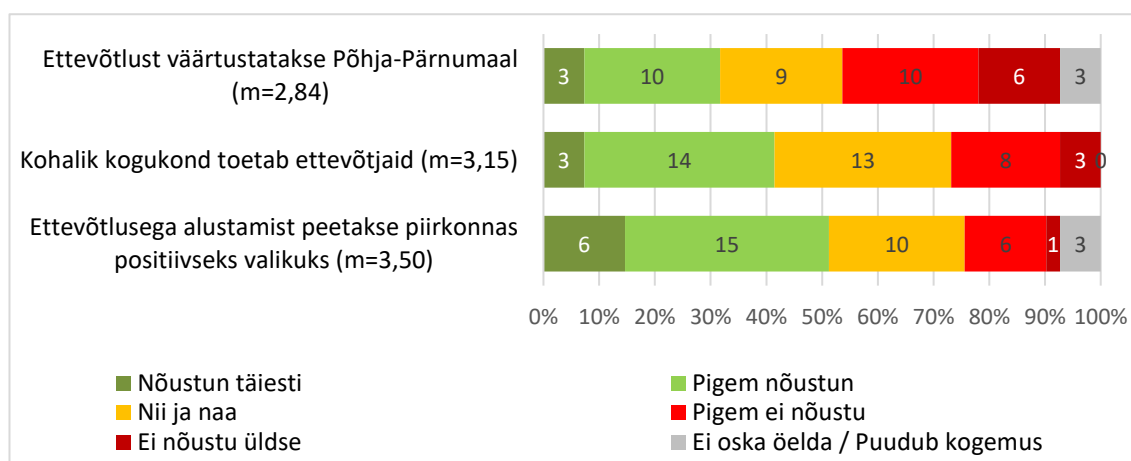
Ettevõtluskultuuri ja hoiakute hinnangud olid pigem mõõdukalt positiivsed (vt joonis 12).

Väitega, et ettevõtlusega alustamist peetakse piirkonnas positiivseks valikuks, nõustus 21 vastajat ($m=3,50$), samas kui 10 jäid neutraalseks ning 7 väljendasid mittenõustumist. Väitega, et kohalik kogukond toetab ettevõtjaid, nõustus 17 vastajat ($m=3,15$), samas kui 13 jäid neutraalseks ning 11 väljendas mittenõustumist. Ettevõtluse üldist väärtustamist piirkonnas hinnati mõnevõrra kriitilisemalt ($m=2,84$), kusjuures 16 vastajat väljendas mittenõustumist ning 9 jäid neutraalseks (vt joonis 12).

Mõlemad intervjuueeritavad käsitlesid ettevõtluse rolli piirkonna arengus, rõhutades selle tähtsust töökohtade loomisel ja elukeskkonna kujundamisel (I1, 2026; I2, 2026).

Saadud tulemused viitavad sellele, et ettevõtlusega alustamist nähakse Põhja-Pärnumaa vallas pigem positiivse valikuna, kuid ettevõtluse üldist väärtustamist hinnatakse mõnevõrra tagasihoidlikumalt. Leitud tulemused kinnitavad teoreetilises osas käsitletud arusaamu, mille kohaselt mõjutavad ettevõtluskultuur, kogukondlikud hoiakud ja sotsiaalne kapital otseselt maapiirkondade ettevõtlusaktiivsust ning ettevõtjate valmisolekut alustada ja arendada ettevõtlust. (Tabares *et al.*, 2022, lk 1-24; Barber III *et al.*, 2021) Positiivne kogukondlik suhtumine võib vähendada ettevõtlusega seotud riske ning tugevdada piirkonna sotsiaalset sidusust, samas kui ettevõtluse vähene väärtustamine võib piirata ettevõtlusaktiivsuse kasvu ja uute algatuste tekkimist.

Vastajate hinnang ettevõtluskeskkonna toimimisele on esitatud joonisel 12.

Joonis 12. Vastajate hinnang ettevõtluskeskkonna toimimisele

Avatud vastuste analüüsimisel toodi ettevõtluskeskkonna tugevustena kõige sagedamini esile piirkonna geograafiline asukoht ning taristu olemasolu. Eriti rõhutati Pärnu lähedust ja Via Baltica koridori mõju, mida seostati soodsa logistilise asukohaga.

Arendusvajaduste osas toodi enim esile tööjõu kättesaadavusega seotud küsimused. Samuti viidati taristu arendamise vajadusele ning kohaliku omavalitsuse rollile ettevõtluse toetamisel. Mitmed vastajad tõid välja kvalifitseeritud tööjõu puuduse, vajaduse parandada teede olukorda ja ühistransporti ning probleemid ettevõtjate ja kohaliku omavalitsuse koostöös, sealhulgas kaasamise ja bürokraatiaga seotud küsimused. Vähesel määral toodi esile ka toetusmeetmete ja koolituste arendamise vajadus.

Avatud vastuste tulemused kinnitavad kvantitatiivse analüüsi peamisi suundumusi ning näitavad, et ettevõtjad seostavad piirkonna arengupotentsiaali eelkõige taristu, tööjõu ja koostöövõrgustike toimimisega. Empiirilised tulemused toetavad käsitlusi, mille kohaselt sõltub maapiirkondade ettevõtluskeskkonna toimimine erinevate tegurite – sealhulgas inimkapitali, füüsilise taristu, institutsionaalse toe ja koostöövõrgustike – omavahelisest tasakaalust. (Asmit *et al.*, 2024, lk 1-2; Ceci *et al.*, 2026, lk 4-8) Samuti näitavad tulemused, et ettevõtjad peavad oluliseks kohaliku omavalitsuse suuremat rolli ettevõtlust toetava keskkonna kujundamisel ning ettevõtjate vajadustega arvestamisel. Avatud vastuste põhjal joonistub välja, et ettevõtjad peavad ettevõtluskeskkonna arengus kõige olulisemaks praktilisi küsimusi, mis on seotud tööjõu, taristu ja kohaliku omavalitsuse koostööga.

2.4. Järeldused ja ettepanekud

Käesoleva uurimistöö eesmärk oli selgitada välja Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna arendamise peamised võimalused ja takistused ning anda soovitusi, kuidas kohalik omavalitsus saab ettevõtluskeskkonda tõhusamalt kujundada ja piirkonna majanduslikku konkurentsivõimet parandada. Uuringu tulemused näitasid, et Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkond kujunes erinevate omavahel seotud tegurite koostmõjul, mis on kooskõlas ettevõtlusökosüsteemi käsitlesega, mille kohaselt kujunevad ettevõtluskeskkonna toimimine ja areng erinevate komponentide, sealhulgas institutsiooniliste, teadmispõhiste, sotsiaalsete ja tehnoloogiliste tegurite vastastikmõju tulemusena. (Ceci *et al.*, 2026, lk 1) Sellest tulenevalt ei ole ettevõtluskeskkonna areng seletatav üksikute tegurite kaudu, vaid seda tuleb käsitleda tervikliku süsteemina, kus erinevad komponendid on omavahel seotud ning mõjutavad üksteise toimimist.

Uuringu tulemused näitasid, et ettevõtluskeskkonna analüüsimiseks on sobiv lähtuda regionaalarengu käsitlesest, klastriteooriast ning ettevõtlusökosüsteemi lähenemisest.

Nende käsitluste kohaselt ei sõltu piirkonna ettevõtluse areng ainult ettevõtjate aktiivsusest, vaid ka sellest, kuidas toimivad ettevõtluskeskkonna erinevad komponendid nagu piirkondlikud ressursid, inim- ja sotsiaalne kapital, ligipääsetavus ning taristu. (Antonescu, 2015, lk 3) Empiirilised tulemused kinnitasid, et Põhja-Pärnumaa valla puhul oli selline terviklik lähenemine põhjendatud, kuna ettevõtjate hinnangutes tõusid esile just needsamad tegurid. Sellest järeldub, et ettevõtluskeskkonna arendamisel tuleb lähtuda süsteemsest lähenemisest, kus erinevad poliitikameetmed on omavahel seotud ning toetavad üksteist.

Teise uurimisküsimuse analüüs näitas, et piirkonna tugevusteks olid eelkõige soodne geograafiline asukoht ning hea ligipääsetavus. Ettevõtjad tõid avatud vastustes esile Pärnu läheduse ja Via Baltica koridori mõju, mida nähti ettevõtlust toetava tegurina. Seda võib pidada oluliseks, kuna regionaalarengu käsitluse kohaselt mõjutab ettevõtluse arengut tugevalt piirkonna geograafiline asukoht ja ligipääsetavus. (Antonescu, 2015, lk 3) Samuti hinnati positiivselt digitaristut, kus ettevõtjad nõustusid enim väitega, et piirkonna internetiühendus on piisav ning digilahendused toetavad igapäevast tegevust.

Saadud tulemused olid kooskõlas teoreetilise käsitlusega, mille kohaselt digitaliseerimine aitab maapiirkondade ettevõtetel ületada geograafilisi piiranguid ning jõuda laiematele turgudele. (Nipo *et al.*, 2024, lk 114-115) Empiiriliste tulemuste põhjal võib järeldada, et geograafiline asukoht ja digitaristu loovad olulise eelduse ettevõtluse arenguks, kuid nende potentsiaali realiseerimine sõltub ka teistest teguritest, nagu inimkapital ja koostöövõrgustike toimimine. Seetõttu on oluline säilitada ja edasi arendada digitaristut ning samal ajal toetada ettevõtjate digioskuste arendamist, et olemasolevaid võimalusi maksimaalselt ära kasutada.

Samas ilmnes uuringus ka mitmeid olulisi kitsaskohti. Uuringu tulemused tõid ühe keskse probleemina esile kvalifitseeritud tööjõu puuduse. Ettevõtjad hindasid kriitiliselt nii tööjõu kättesaadavust kui ka praktiliste koolituste piisavust, mida kinnitasid ka intervjuud, kus rõhutati, et „oskustööjõu osas oleme tõsisel defitsiidis“ (I2, 2026). See tulemus kinnitab teoreetilist seisukohta, kus toodi välja, et inimkapital on maapiirkondade ettevõtluse üks võtmetegureid. Kui piirkonnas napib vajalike oskustega tööjõudu, piirab see otseselt ettevõtete arengut, kasvu ja konkurentsivõimet, kuna inimkapital on üks peamisi ettevõtluse arengut mõjutavaid tegureid. (Tabares *et al.*, 2022, lk 3)

Seetõttu võib järeldada, et inimkapitali küsimus on Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna üks kesksemaid probleeme. Tulemused viitavad vajadusele tihendada koostööd haridusasutuste, koolitajate ja ettevõtjate vahel ning pakkuda rohkem praktilisi koolitusi, mis lähtuvad ettevõtjate tegelikest vajadustest.

Teise olulise kitsaskohana ilmnis füüsilise taristu seisukord, eelkõige transpordiühenduse kvaliteet ja kättesaadavus. Ettevõtjate hinnangud transpordiühendustele olid võrreldes digitaristuga märksa kriitilisemad, mis viitab sellele, et liikumis- ja logistikaihendused ei vasta täielikult ettevõtjate vajadustele. See on kooskõlas ettevõtlusökosüsteemide käsitlemisega, mille kohaselt on taristu üks keskseid ettevõtluskeskkonna komponente, kuna see võimaldab ettevõtlusvõimaluste kasutamist ja ettevõtete tegevust, samas kui selle puudulikkus võib pidurdada piirkonna majanduslikku arengut. (Asmit *et al.*, 2024, lk 2;11)

Samuti selgus intervjuudest, et kohaliku omavalitsuse rolli nähakse eelkõige toimiva taristu tagamises. Seejuures võib järeldada, et kuigi digitaristu areng on vähendanud geograafilist eraldatust, ei ole füüsilise taristu roll ettevõtluses vähenenud, vaid see on jätkuvalt kriitilise tähtsusega. Praktilises plaanis tähendab see vajadust jätkata teede ja transpordiühenduste arendamist, keskendudes ettevõtjate jaoks olulistele ühendustele.

Koostöö ja võrgustike osas olid hinnangud pigem tagasihoidlikud. Ettevõtjad hindasid omavahelist koostööd pigem tagasihoidlikult, ning kriitiline oli ka hinnang kohaliku omavalitsuse rollile võrgustamise toetamisel. Seda kinnitasid intervjuud, kus toodi välja, et „koostöö on olemas, aga see saaks kindlasti olla suurem“ (I2, 2026) ning et „ettevõtluspäevade ja kohtumiste vastu on huvi pigem madal“ (I1, 2026).

Tulemused viitavad sellele, et teoreetilistes käsitlustes rõhutatud koostöövõrgustike potentsiaal ei realiseeru piirkonnas täiel määral. Koostöövõrgustikud on ettevõtluse arengus keskse tähtsusega, kuna need võimaldavad teadmiste liikumist ning toetavad innovatsiooni ja majanduse kasvu. (Huggins & Thompson, 2015, lk 1) Seetõttu võib järeldada, et piirkonnas ei kasutata täielikult ära võrgustikukapitali potentsiaali. Tulemused osutavad vajadusele arendada paindlikumaid koostöö- ja kaasamiseviise ning soodustada ettevõtjate omavahelist võrgustamist.

Uuringu tulemused näitasid, et ettevõtjad hindavad omavalitsuse rolli pigem kriitiliselt, eriti kaasamise ja toetusmeetmete osas. Seda kinnitasid ka intervjuud, kus toodi esile, et ettevõtjate ootused omavalitsusele on sageli seotud eelkõige ettevõtlust toetava

keskkonna loomisega. Näiteks märgiti, et „teie vaadake, et teed oleks korras, et töötajatel oleks nii-öelda lasteaiakoht, kuhu oma laps viia“ (I1, 2026) .

See viitab sellele, et ettevõtjad ei oota omavalitsuselt niivõrd otsest sekkumist ettevõtlustegevusse, kuivõrd ettevõtlust toetava keskkonna loomist. Samas ilmnes, et omavalitsus keskendub ka suuremahuliste ettevõtlusalade arendamisele. Arvestades, et piirkonnas domineerivad mikroettevõtted (vt tabel 3), võib tekkida vastuolu arendussuundade ja kohaliku ettevõtjaskonna vajaduste vahel.

Seda vastuolu aitab selgitada ka omavalitsuse esindaja strateegilisem vaade, mille kohaselt ei piisa ettevõtluse arendamiseks üksnes ettevõtlusalade loomisest, vaid paralleelselt tuleb tegeleda ka elamumajanduse ja elukeskkonna arendamisega, et tagada tööjõu kättesaadavus (I1, 2026; I2, 2026) . See näitab, et kuigi omavalitsus lähtub laiemast arenguloogikast, ei pruugi see alati kattuda ettevõtjate otseste ootustega. Selline erinevus viitab sellele, et ettevõtluspoliitika kujundamisel on oluline arvestada olemasoleva ettevõtlusstruktuuriga, et tagada meetmete parem sihitus ja mõju. Sellest tulenevalt tuleks tasakaalustada nii suuremate investeeringute ligimeelitamine kui ka mikro- ja väikeettevõtete toetamine, mis moodustavad piirkonnas valdava osa ettevõtlusstruktuurist.

Teoreetilise käsitluse järgi on kohalik omavalitsus oluline institutsionaalne tegur, mis mõjutab piirkonna arengut, kuna poliitikameetmed ja institutsioonid mängivad kesket rolli pikaajalise majanduskasvu kujundamisel ning kohalike ressursside mobiliseerimisel. (Antonescu, 2015, lk 5-6) Samuti rõhutatakse, et avaliku sektori roll ettevõtluse toetamisel ei piirdu üksnes regulatsioonidega, vaid hõlmab ka ettevõtlusprotsessi soodustamist, koostöö arendamist ning ettevõtjate vajadustega arvestamist. (Kujala *et al.*, 2021, lk 2-4) Käesoleva uuringu tulemused näitavad aga, et seda rolli ei tajuta piisavalt tugevana, mis viitab võimalikule lõhele teoreetilise käsitluse ja praktilise rakendamise vahel.

Ettevõtluskultuuri osas olid hinnangud pigem mõõdukalt positiivsed. Ettevõtlusega alustamist peeti positiivseks ning kogukonda nähti toetavana. See on kooskõlas teoreetilise käsitlusega, mille kohaselt sotsiaalne kapital on maapiirkondades oluline ressurss, mis toetab ettevõtjate tegevust ja aitab kaasa ettevõtluse arengule. (Barber III *et al.*, 2021, lk 2).

Samas hinnati ettevõtluse üldist väärtustamist piirkonnas mõnevõrra kriitilisemalt, mis viitab sellele, et kuigi kogukondlik tugi on olemas, ei pruugi ettevõtlus olla ühiskondlikult piisavalt väärtustatud. Sellest tulenevalt tuleks kohalikul tasandil senisest enam väärtustada ettevõtlust kui piirkonna arengu osa, tuues nähtavamalt esile kohalikke ettevõtjaid, positiivseid eeskujusid ning noorte ettevõtlusalgatusi.

Uuringu peamised ettepanekud, nende aluseks olevad empiirilised leiud ning teoreetilised lähtekohad on koondatud tabelisse 5.

Tabel 5. Uuringu põhjal tehtud ettepanekud, empiirilised leiud ja teoreetilised lähtekohad

Ettepanek	Empiiriline leid	Teoreetiline lähtekoht
Tugevdada koostööd haridusasutuste, koolitajate ja ettevõtjate vahel ning arendada praktilisi koolitusi	Ettevõtjad hindasid kriitiliselt tööjõu kättesaadavust ja koolituste piisavust (m=2,21; m=2,03); intervjuudes rõhutati oskustööjõu puudust (I2, 2026)	Inimkapitali roll ettevõtluse arengus (Tabares <i>et al.</i> , 2022)
Arendada edasi füüsilist taristut, eelkõige transpordiühendusi ja teede kvaliteeti	Transpordiühendusi hinnati kriitilisemalt kui digitaristut (m=3,11); intervjuudes rõhutati taristu olulisust (I1; I2, 2026)	Taristu kui ettevõtlusökosüsteemi komponent (Asmit <i>et al.</i> , 2024)
Soodustada ettevõtjate omavahelist koostööd ja võrgustike arengut	Madal hinnang koostööle (m=2,81) ja omavalitsuse rollile võrgustamisel (m=2,47); intervjuudes toodi esile vähene koostööaktiivsus (I1; I2, 2026)	Koostöövõrgustike roll innovatsiooni ja teadmiste liikumise toetamisel (Nipo <i>et al.</i> , 2024); (Cu'ellar-Fernandez <i>et al.</i> , 2024)
Parandada ettevõtjate kaasamist otsustusprotsessidesse ja toetusmeetmete sihitatust	Väga madal hinnang kaasamisele (m=2,09) ja toetusmeetmetele (m=2,42); ettevõtjad ei taju omavalitsust aktiivse partnerina	Kohaliku omavalitsuse institutsionaalne roll ettevõtluse kujundamisel (Kujala <i>et al.</i> , 2021)
Tasakaalustada ettevõtluspoliitikas suurinvesteeringute ligimeelitamine ja mikroettevõtjate toetamine	Valimis domineerivad mikroettevõtted; võimalik vastuolu omavalitsuse arengusuundadega ja ettevõtjate vajaduste vahel	Piirkondlike ressursside ja ettevõtlusstruktuuride mõju arengule (Antonescu, 2015)
Säilitada ja arendada digitaristut ning toetada digioskuste arengut	Digitaristut hinnati positiivselt (m=3,92; m=3,82), kuid selle potentsiaali kasutamine sõltub oskustest	Digitaliseerimise roll maapiirkondade ettevõtluses (Nipo <i>et al.</i> , 2024)
Tõsta ettevõtluse nähtavust ja väärtustamist kogukonnas	Ettevõtlust hinnati mõnevõrra kriitilisemalt (m=2,84), kuigi hoiakud olid üldiselt positiivsed	Sotsiaalse kapitali roll ettevõtluskeskkonnas (Barber III <i>et al.</i> , 2021)

Uuringu tulemused näitavad, et ettevõtluskeskkonna peamised kitsaskohad ei esine eraldiseisvalt, vaid on omavahel seotud. Näiteks mõjutab tööjõupuudus ettevõtete

kasvuvõimekust, kuid samal ajal sõltub tööjõu kättesaadavus omakorda elukeskkonna kvaliteedist, transpordiühendustest ja kohaliku omavalitsuse suutlikkusest piirkonda arendada. Samuti võib vähene koostöö ettevõtjate vahel piirata teadmiste liikumist ja ühiste arendusalgatuste kujunemist, mis omakorda vähendab ettevõtluskeskkonna kohanemisvõimet ja innovatsioonipotentsiaali. See kinnitab ettevõtlusökosüsteemi käsitlust, mille kohaselt kujuneb piirkonna areng erinevate tegurite vastastikuse mõju tulemusena. Uuringu tulemused näitasid ka, et ettevõtjate ja kohaliku omavalitsuse vaated ettevõtluskeskkonna arendamisel ei ole täielikult kattuvad. Kui omavalitsus rõhutas strateegilist ja pikaajalist piirkonna arendamist, sealhulgas elukeskkonna ja ettevõtlusalade arendamist, siis ettevõtjad keskendusid rohkem praktilistele küsimustele, nagu tööjõu kättesaadavus, taristu kvaliteet ja ettevõtjate kaasamine otsustusprotsessidesse. See viitab vajadusele parandada osapoolte vahelist kommunikatsiooni ja koostööd, et ettevõtluspoliitika vastaks paremini kohalikele vajadustele.

Käesoleva uuringu põhjal võib järeldada, et Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkond vastab paljuski maapiirkondade ettevõtlust käsitlevatele teoreetilistele käsitlustele, kus samaaegselt esinevad nii tugevused kui ka struktuursed piirangud. Tulemuste tõlgendamisel tuli arvestada uuringu piirangutega. Valim oli suhteliselt väike ($n=41$) ning kujunes kättesaadavusel põhinevaks, mistõttu ei saa tulemusi täielikult üldistada kogu ettevõtjaskonnale. Sellele vaatamata võimaldab uuring teha järelduse, et Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna arendamisel tuleb kõige enam tähelepanu pöörata inimkapitalile, füüsilise taristu kvaliteedile, ettevõtjate ja omavalitsuse koostööle ning ettevõtjate omavaheliste võrgustike tugevdamisele. Samal ajal on oluline säilitada ja edasi arendada neid tugevusi, mis juba olemas on, eelkõige head digitaristut ja ettevõtluse suhtes valdavat positiivset hoiakut. Edasistes uuringutes oleks otstarbekas kaasata suurem ja mitmekesisem valim, et hinnata põhjalikumalt eri tegevusvaldkondade ning erineva suurusega ettevõtete ootusi kohaliku ettevõtluskeskkonna suhtes.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärk oli selgitada välja Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamised võimalused ja takistused ning hinnata kohaliku omavalitsuse rolli ettevõtluskeskkonna kujundamisel. Töö teoreetilises osas käsitleti ettevõtluse rolli regionaalses majandusarengus, maapiirkondade ettevõtluse eripärasid ning ettevõtluskeskkonda mõjutavaid tegureid, lähtudes regionaalarengu, klastriteooria ja ettevõtlusökosüsteemi käsitlustest.

Empiirilises osas kasutati kombineeritud uurimismetoodikat, mis hõlmas sekundaarandmete analüüsi, küsitlusuuringut ning poolstruktureeritud intervjuusid. Küsitlusuuring viidi läbi Põhja-Pärnumaa valla ettevõtjate seas ning sellele vastas 41 ettevõtjat. Lisaks intervjueeriti kahte vallavalitsuse esindajat, et saada ülevaade kohaliku omavalitsuse vaatenurgast ettevõtluskeskkonna kujundamisel.

Uuringu tulemused näitasid, et Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevusteks on soodne geograafiline asukoht ning piisav digitalistu, mis võimaldab ettevõtetel tegutseda ka väljaspool kohalikku turgu. Samas ilmnesid uuringus mitmed ettevõtluskeskkonda piiravad tegurid, millest kõige olulisemaks pidasid ettevõtjad kvalifitseeritud tööjõu puudust, vähest koostööd ettevõtjate vahel ning ettevõtjate vähest kaasamist kohaliku omavalitsuse otsustusprotsessidesse. Samuti hinnati kriitiliselt koolitusvõimaluste piisavust ning toetusmeetmete vastavust ettevõtjate vajadustele.

Tulemuste põhjal võib järeldada, et ettevõtluskeskkonna arendamine eeldab süsteemset lähenemist, kuna ettevõtluskeskkonna erinevad komponendid mõjutavad üksteist vastastikku ning ühe valdkonna probleemid võivad kanduda üle kogu ettevõtlusökosüsteemi toimimisele. Ettevõtluse arendamiseks on oluline tugevdada inimkapitali, parandada ettevõtjate ja kohaliku omavalitsuse koostööd ning kujundada paindlikum ja ettevõtjate vajadustele vastavam toetussüsteem.

Uuringu tulemusena esitati ettepanekud, mis on suunatud eelkõige ettevõtjate kaasamise suurendamisele, koolitus- ja arendusvõimaluste laiendamisele ning koostöövõrgustike

tugevdamisele. Uuringu tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada, et küsitluse valim oli suhteliselt väike ning põhines kättesaadavusel, mistõttu ei saa tulemusi täielikult üldistada kogu piirkonna ettevõtjatele. Sellest hoolimata võimaldavad uuringu tulemused teha järeldusi Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamiste tugevuste ja kitsaskohtade kohta ning pakkuda lähtekohti ettevõtluskeskkonna edasiseks arendamiseks.

VIIDATUD ALLIKAD

- Asmit, B., Simatupang, T. M., Rudito, B., & Novani, S. (2024). Uncovering the building blocks of rural entrepreneurship: A comprehensive framework for mapping the components of rural entrepreneurial ecosystems. *Heliyon*, 10, e24139. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e24139>
- Antonescu, D. (2015). Theoretical approaches of endogenous regional development. <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/64679/>
- Barber III, D., Harris, M., & Jones, J. (2021). An Overview of Rural Entrepreneurship and Future Directions. *Journal of Small Business Strategy*, 31(4), 1-4. <https://doi.org/10.53703/001c.29468>
- Ceci, G., Ancona, A., Iovanella, A., & Veglianti, E. (2026). Entrepreneurial and innovation ecosystems: a scoping review on the complexity of nested configurations. *Journal of Innovation & Knowledge*, 14, 100973. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2026.100973>
- Chahine, Y. (2020). The impact of entrepreneurship on economic and social development. *Journal of Public Administration and Governance*, 10(2), 297-310. <https://doi.org/10.5296/jpag.v10i2.17206>
- Cu'ellar-Fernandez, B., Fuertes-Callén, Y., & Serrano-Magdalena, A. (2024). Factors behind the resilience of rural startups. *Technological Forecasting and Social Change*, 206, 123521. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123521>
- Gao, Y. (2025). Looking for the impact of entrepreneurship on regional economic resilience in China. *Sustainability*, 17(4), 1397. <https://doi.org/10.3390/su17041397>
- Global Entrepreneurship Monitor (GEM). (2025). *GEM 2024/2025 global report: Entrepreneurship reality check*. <https://www.gemconsortium.org/report/gem-20242025-global-report-entrepreneurship-reality-check-4>
- Huggins, R., & Thompson, P. (2015). Entrepreneurship, innovation and regional growth: a network theory. *Small Business Economics*, 45(1), 103-128. <https://doi.org/10.1007/s11187-015-9643-3>

- Kujala, P., Virkkala, S., & Lähdesmäki, M. (2021). Authorities as enablers in rural business support policy regime: Case study Finland. *Sociologia Ruralis*, 61(1), 212-233. <https://doi.org/10.1111/soru.12326>
- Lagerspetz, M. (2017). *Ühiskonna uurimis meetodid*. TLÜ Kirjastus.
- von der Leyen, U. (2024). *Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule 2024-2029*. https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_et?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_ET.pdf
- Nipo, D. T., Lily, J., Fabeil, N. F., & Jamil, I. A. (2024). Transforming Rural Entrepreneurship Through Digital Innovation: A Review on Opportunities, Barriers and Challenges. *Journal of Management and Sustainability*, 114.
- OECD. (2022). Unlocking rural innovation. https://www.oecd.org/en/publications/unlocking-rural-innovation_9044a961-en/full-report.html
- OECD. (2025). *Finding the right balance in uncertain times*. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-interim-report-september-2025_67b10c01-en.html
- Ortega-Argilés, R. (2022). The evolution of regional entrepreneurship policies: “No one size fits all”. *The Annals of Regional Science*, 69, 585-610. <https://doi.org/10.1007/s00168-022-01128-8>
- Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. New York: The Free Press.
- Põder, A. (2017). Ettevõtlust mõjutavad sotsiaal-majanduslikud tegurid. Doktoritöö. Tartu: Eesti Maaülikool. <https://dspace.emu.ee/server/api/core/bitstreams/47e0ee20-8ee8-47a0-8cb1-37d15940d81d/content>
- Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus. (2025). *Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030*. <https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/4230/9202/5013/Lisa%201%20Pohja-Parnumaa%20valla%20arengukava%20aastani%202030.pdf>
- Reidolf, M., & Graffenberger, M. (2019). How local resources shape innovation and path development in rural regions: Insights from rural Estonia. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 15(3). <https://doi.org/10.7341/20191535>
- Statistikaamet. (2024). *Piirkonnad*. <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/piirkonnad>

Statistikaamet. (2025a). *Rahvaarv ja rahvastiku koosseis*.

https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik__rahvastikunaitajad-ja-koosseis__rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0240/table/tableViewLayout2

Statistikaamet. (2025b). *Ettevõtjad töötajate arvu järgi*.

https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus__majandusuksused__ettevetjad/ER032/table/tableViewLayout2

Statistikaamet. (2025c). *Ettevõtjad tegevusala järgi*.

https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus__majandusuksused__ettevetjad/ER0308/table/tableViewLayout2

Sternberg, R., & Litzenberger, T. (2004). Regional clusters in Germany-their geography and their relevance for entrepreneurial activities. *European Planning Studies*, 12(6), 767-791. <https://doi.org/10.1080/0965431042000251855>

Tabares, A., Londoño-Pineda, A., Cano, J. A., & Gómez-Montoya, R. (2022). Rural entrepreneurship: An analysis of current and emerging issues from the sustainable livelihood framework. *Economies*, 10(6), 142.

<https://doi.org/10.3390/economies10060142>

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

LISAD

Lisa 1. LimeSurvey küsitlusankeet

Hea Põhja-Pärnumaa ettevõtja!

Käesoleva küsitluse eesmärk on hinnata Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna tugevusi, kitsaskohti ja arenguvõimalusi ettevõtjate vaatenurgast.

Küsitlus viiakse läbi Tartu Ülikooli Pärnu kolledži lõputöö raames. Kogutud andmeid kasutatakse teadustöö eesmärgil ning tulemusi esitatakse üldistatud kujul.

Küsitlusele vastamine on anonüümne ja vabatahtlik ning võtab aega ligikaudu 10–15 minutit.

Teie vastused on olulised, et kujundada ettevõtluskeskkonda, mis arvestab ettevõtjate tegelike vajadustega.

Küsimuste korral palun pöörduda:

Priit Pärtel

priit.partel@ut.ee

Suur tänu Teie aja ja panuse eest!

Andmekaitsetingimuste teavitus: Küsitlus on anonüümne ning isikuandmeid ei koguta. Vastuseid kasutatakse üksnes Tartu Ülikooli Pärnu kolledži kaasuse/lõputöö koostamiseks teaduslikul eesmärgil. Olen tutvunud küsitluse selgitusega. Mõistan, et osalemine on vabatahtlik ja võin soovi korral vastamisest loobuda.

I Taustandmed

1. Teie vanus

Noorte ettevõtjate madalam osakaal – (GEM, 2025)

- 18-34
- 35-49
- 50-64
- 65+

2. Sugu

Soolised erinevused ettevõtlusaktiivsuses – (GEM, 2025)

- Naine
- Mees
- Muu / ei soovi vastata

Lisa 1 järg

3. Kui kaua on ettevõtte tegutsenud?

Alustavate ettevõtete haavatavus – (Tabares et al., 2022)

- Alla 1 aasta
- 1–3 aastat
- 4–10 aastat
- Üle 10 aasta

4. Ettevõtte suurus

VKE ja suuruse mõju regionaalsele arengule – (Porter, 1998); (OECD, 2022)

- 0–1 töötajat
- 2–9 töötajat
- 10–49 töötajat
- 50+ töötajat

5. Teie ettevõtte tegevusvaldkond

- Tööstus / tootmine
- Põllumajandus / metsandus
- Kaubandus
- Teenindus
- Ehitus
- Muu: _____

II Ettevõtluskeskkonna hindamine

6. Taristu ja digikeskkond

Digitalistu roll – (Nipo et al., 2024); (Cuéllar-Fernandez et al., 2024)

Palun hinnake, mil määral nõustute järgmiste väidetega taristu ja digikeskkonna kohta teie piirkonnas.	Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Piirkonna internetiühendus on ettevõtluseks piisav					
Transpordiühendused toetavad ettevõtte tegevust					
Digilahendused toetavad tõhusalt minu ettevõtte igapäevast tegevust					

7. Koostöö ja võrgustikud

Võrgustikukapital – (Huggins & Thompson, 2015); klastrite loogika – (Porter, 1998)

Palun hinnake, mil määral nõustute järgmiste väidetega koostöö ja võrgustike kohta teie piirkonnas.	Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Piirkonnas on piisavalt koostöövõimalusi teiste ettevõtjatega					
Ettevõtjad teevad omavahel aktiivselt koostööd					
Kohalik omavalitsus soodustab ettevõtjate võrgustamist					

8. Kohaliku omavalitsuse roll

Endogeenne areng – (Antonescu, 2015); (Kujala et al., 2021)

Lisa 1 järg

Palun hinnake, mil määral nõustute järgmiste väidetega kohaliku omavalitsuse rolli kohta ettevõtluse toetamisel teie piirkonnas.	Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Vallavalitsus arvestab ettevõtjate vajadustega					
Ettevõtjaid kaasatakse otsustusprotsessidesse piisavalt					
Toetusmeetmed vastavad ettevõtjate tegelikele vajadustele					

9. Inimkapital ja koolitusvajadus

Inimkapital – (Tabares et al., 2022) ; (OECD, 2022)

Palun hinnake, mil määral nõustute järgmiste väidetega inimkapitali ja koolitusvõimaluste kohta teie piirkonnas.	Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Piirkonnas on piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu					
Ettevõtjatele pakutakse piisavalt praktilisi koolitusi					
Noortel on piisavalt võimalusi ettevõtlusega alustamiseks					

10. Ettevõtluskultuur ja hoiakud

Sotsiaalne kapital – (Barber III et al., 2021) ; (GEM, 2025)

Palun hinnake, mil määral nõustute järgmiste väidetega ettevõtluskultuuri ja hoiakute kohta teie piirkonnas.	Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Ettevõtlust väärtustatakse Põhja-Pärnumaal					
Kohalik kogukond toetab ettevõtjaid					
Ettevõtlusega alustamist peetakse piirkonnas positiivseks valikuks					

III AVATUD KÜSIMUSED

Palun nimetage kuni kolm Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna peamist tugevust.

(Soovi korral võite lähtuda näiteks taristust, koostöövõimalustest, tööjõust, ettevõtluskultuurist või omavalitsuse tegevusest.)

Palun nimetage kuni kolm Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna olulisemat arendusvajadust.

(Soovi korral võite lähtuda näiteks taristust, koostöövõimalustest, tööjõust, ettevõtluskultuurist või omavalitsuse tegevusest.)

Lisa 2. Intervjuu kava

Põhja-Pärnumaa valla ettevõtluskeskkonna kujundamine

1. Ettevõtluse roll piirkonna arengus

Küsimus:

Kuidas hindate ettevõtluse rolli Põhja-Pärnumaa valla majanduslikus ja sotsiaalses arengus?

Teoreetiline alus:

Endogeenne regionaalarengu teooria (Antonescu, 2015)

2. Koostöö ja võrgustikud

Küsimus:

Milline on Teie hinnangul ettevõtjate omavaheline koostöö Põhja-Pärnumaa vallas?

Teoreetiline alus:

Klastrite käsitlus - *(Porter, 1998)*

Võrgustikukapital - *(Huggins & Thompson, 2015)*

Seos uurimisküsimusega:

Ettevõtluskeskkonna tugevused ja kitsaskohad

3. Kohaliku omavalitsuse roll

Küsimus:

Kuidas kirjeldaksite vallavalitsuse rolli ettevõtluskeskkonna kujundamisel?

Teoreetiline alus:

Endogeenne areng - *(Antonescu, 2015)*

Toetusmehhanismide toimimine - *(Kujala et al., 2021)*

4. Toetusmeetmed ja nende sobivus

Küsimus:

Kas olemasolevad toetusmeetmed vastavad Teie hinnangul ettevõtjate tegelikele vajadustele?

Teoreetiline alus:

Poliitikarežiimi jäikus - *(Kujala et al., 2021)*

5. Digitalistu ja tehnoloogiline valmidus

Küsimus:

Milline on Teie hinnangul piirkonna digitalistu ja selle mõju ettevõtlusele?

Lisa 2 järg

Teoreetiline alus:

(Nipo *et al.*, 2024); (Cu´ellar-Fernandez *et al.*, 2024)

6. Inimkapital ja tööjõud

Küsimus:

Milliseid väljakutseid näete tööjõu ja inimkapitali osas Põhja-Pärnumaa vallas?

Teoreetiline alus:

Inimkapitali mõju ettevõtluse jätkusuutlikkusele - (Tabares *et al.*, 2022)

Noorte ettevõtjate madalam osakaal – (OECD, 2022)

7. Ettevõtluskultuur ja hoiakud

Küsimus:

Kuidas hindate ettevõtluskultuuri ja ettevõtjate mainet piirkonnas?

Teoreetiline alus:

Sotsiaalne kapital - (Barber III *et al.*, 2021) ; (GEM, 2025)

Hirm ebaõnnestumise ees – (GEM, 2025)

8. Tulevikusuunad

Küsimus:

Millised peaksid olema valla peamised prioriteedid ettevõtluskeskkonna arendamisel järgmise 5 aasta jooksul?

Teoreetiline alus:

Regionaalsed innovatsioonisüsteemid

Komplekssete süsteemide lähenemine (Ceci *et al.*, 2026)

SUMMARY

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN PÕHJA-PÄRNUMAA MUNICIPALITY

Priit Pärtel

Entrepreneurship plays a crucial role in regional economic development by contributing to job creation, innovation, and the overall competitiveness of regions. This is particularly important in rural areas, where economic activity is often limited and strongly dependent on local resources and community dynamics. Rural regions face a range of structural and demographic challenges, including population decline, labour shortages, limited market access, and weaker infrastructure. At the same time, these regions possess unique strengths, such as strong social capital, close community ties, and local resource-based opportunities, which can support sustainable entrepreneurship development.

The relevance of this study lies in the need to better understand the specific characteristics of rural entrepreneurship environments and to identify ways to support their development more effectively. While statistical data provides a general overview of regional development, it does not fully reflect the perceptions and experiences of local entrepreneurs. Therefore, analysing entrepreneurship at the local level is essential in order to identify both strengths and development constraints and to propose targeted solutions.

The aim of this thesis is to analyse the entrepreneurs' assessments of the entrepreneurship environment in Põhja-Pärnumaa municipality and to evaluate the role of local government in shaping the local entrepreneurship environment. In order to achieve this aim, the study focuses on understanding the main characteristics of rural entrepreneurship, identifying key challenges, and evaluating possible measures to support business development in the region.

The theoretical framework of the study is based on several key approaches. First, the concept of endogenous regional development highlights the importance of internal factors such as human capital, entrepreneurship activity, and innovation capacity in shaping regional growth. Second, cluster theory emphasises the role of cooperation between firms, institutions, and other stakeholders in enhancing competitiveness and innovation. Third, the entrepreneurship ecosystem approach views the business environment as a complex system of interrelated actors and factors, including entrepreneurs, institutions, infrastructure, markets, and social networks. These components function together and influence the overall development of entrepreneurship. In rural areas, the balance between these elements is particularly important, as weaknesses in one component, such as infrastructure or access to capital, can significantly limit the functioning of the entire system.

In addition, the theoretical part highlights the specific characteristics of rural entrepreneurship. These include a strong connection to local resources, reliance on social capital and informal networks, and the importance of community-based cooperation. At the same time, rural entrepreneurs face several challenges, such as limited access to markets, insufficient infrastructure, lower levels of digitalisation, and restricted access to knowledge and financial resources. Digitalisation has created new opportunities for rural businesses, allowing them to reach wider markets and improve efficiency. However, the benefits of digital tools depend on the availability of high-quality internet connections and adequate digital skills.

The empirical part of the study is based on a case study of Põhja-Pärnumaa municipality. The research uses a mixed-method approach, combining quantitative and qualitative data. A survey was conducted among local entrepreneurs to gather information about their perceptions of the business environment, including strengths, weaknesses, and development needs. In addition, semi-structured interviews were carried out with representatives of the local government to gain insights into policy measures and support mechanisms. Secondary data analysis was also used to describe the regional context, including demographic trends, economic indicators, and existing development strategies. The data sources included Statistics Estonia and official municipal development documents.

The results of the study indicate that the entrepreneurship environment in Põhja-Pärnumaa municipality is characterised by both strengths and limitations. On the positive side, entrepreneurs value the municipality's geographical location and the relatively good digital infrastructure. These factors contribute to resilience and enable businesses to operate even under challenging conditions. At the same time, several key challenges were identified. These include limited access to skilled labour, limitations related to transport connections and the effective use of digital solutions, and difficulties in accessing larger markets. Entrepreneurs also highlighted the need for better access to information, practical training opportunities, and stronger cooperation with local government.

The findings also show that while digitalisation offers significant opportunities, its potential is not fully utilised due to limitations in digital skills and the uneven use of digital solutions. Furthermore, cooperation between different stakeholders, such as entrepreneurs, local government, and educational institutions, should be strengthened to support innovation and knowledge sharing. The study also indicates that young entrepreneurs are underrepresented in the region, which may limit future development potential.

Based on the results, several recommendations can be made to support entrepreneurship development in rural areas. First, improving digital and physical infrastructure is essential to enhance accessibility and competitiveness. Second, targeted support measures should be developed to improve entrepreneurs' skills, particularly in digital competencies and business development. Third, cooperation between entrepreneurs, local government, and educational institutions should be strengthened in order to support knowledge sharing and local development. Fourth, reducing administrative burdens and making support systems more flexible and responsive to local needs would encourage innovation and entrepreneurial activity. Finally, special attention should be given to supporting young entrepreneurs and social entrepreneurs, as they have the potential to bring new ideas and contribute to the long-term vitality of rural regions. The findings should be interpreted with caution, as the survey sample was relatively small and based on availability sampling, which limits the generalisability of the findings.

In conclusion, the study demonstrates that entrepreneurship in rural areas is shaped by a complex interaction of local resources, social structures, and external constraints. While

rural regions face significant challenges, they also possess unique strengths that can be leveraged for development. A balanced and context-sensitive approach, combining infrastructure development, skills enhancement, and supportive policies, is essential for fostering sustainable entrepreneurship and ensuring the long-term development of regions such as Põhja-Pärnumaa municipality.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Priit Pärtel,

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Ettevõtluse edendamise võimalused ja väljakutsed põhja-pärnumaa vallas“, mille juhendaja on Taavi Tamberg, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Priit Pärtel

18.05.2026